

**INTERNATIONAL CANOE FEDERATION
MEĐUNARODNA KAJAŠKA FEDERACIJA
NATJECATELJSKA PRAVILA U KAJAKU I KANUU
NA MIRNIM VODAMA**

**Osnovna načela suđenja
(Basic Guides to Officiating)**

Sakupio:

Rowland Jones

Kajakaški savez Velike Britanije
ICF međunarodni sudac

Prijevod:

Ana-Marija Garčević

1. Uvod (str. 2)
2. Kontrola čamaca (str. 3 – 6)
3. Start i poravnavanje (str. 7 – 11)
4. Suđenje na stazi (str. 12 – 15)
5. Suđenje na cilju i mjerenje vremena (str. 16 – 18)
6. Izvještavanje (str. 19 – 20)
7. Tehnička organizacija (str. 21 – 22)
8. Natjecateljski odbor (Glavni sudac i menadžer natjecanja) (str. 23 – 29)
9. Ispitna pitanja (reference) (str. 30 – 34)

Verzija: 4 (1. siječnja 2004.)

Natjecateljska pravila na mirnim vodama – Osnovna načela suđenja

1. Uvod

Dok je još bio predsjednik Odbora za mirne vode, Sergio Orsi zamolio me da napišem Vodič za suce. Bio je to njegov odgovor na moj upit ICF-u o postojanju bilo kakve dokumentacije koja sadrži informacije na tu temu. Vratio sam se tome nekih 30ak godina kasnije. Uz pomoć mnogih prijatelja, uspio sam napisati vodič koji sadrži glavna načela međunarodnog suđenja. Zahvaljujem se svima njima, kao i mojoj sestri, Hilary Elfick, za njene sugestije.

Naši sportaši zaslužuju najbolji tretman koji im možemo pružiti. Kao suci, moramo biti u jednakoj mjeri profesionalni i težiti savršenstvu. U ovom sportu nismo plaćeni za usluge koje pružamo, a u većini slučajeva nisu nam pokriveni ni osnovni troškovi. Jedina nagrada koju dobivamo jest naš osobni razvoj i zadovoljstvo. Dobri suci su u potpunosti svjesni svoje odgovornosti i neprestano teže usavršavanju vlastite stručnosti i znanja.

Vodič je namijenjen potencijalnim međunarodnim sucima ili onima koji su to tek postali. Predstavlja osnove, a nikako sveobuhvatno područje. Nadam se da će vodič pomoći čitatelju i potaknuti ga na konstantni razvoj.

Svaka stranica je dokument «za sebe»; svaka može biti čitana ili proučavana odvojeno od ostalih. Ne tvrdim da sam nepogrešiv, vodič je samo osnova – kako kaže i sam naslov. Ako potakne argumentiranu raspravu – tim bolje! Ne postoji ništa bolje od argumentirane rasprave što stimulira daljnju studiju, kreativno razmišljanje i unapređuje bolje razumijevanje.

Moji stavovi su godinama bili formirani uz pomoć dvije publikacije, dolje navedene. Sad su već stare i pohabane. Vodič se temelji na tim publikacijama. Nadam se da ću stimulirati čitatelja da ih kupi, i ne samo njih, nego i druge koje su vezane uz suđenje u sportu.

Rowland Jones

Kajakaški savez Velike Britanije

ICF međunarodni sudac

srpanj 2001.

Alan S. Goldberger, J.D. «Sports Officiating: A Legal Guide» (1984.) – izdao Leisure Press
Richard Clegg i William A. Thompson «Modern Sports Officiating: A Practical Guide» - treće izdanje (1985.) – izdao Wm. C. Brown

Natjecateljska pravila na mirnim vodama – Osnovna načela suđenja

2. Kontrola čamaca

Posao suca za mjerenje čamaca je da pomogne Tehničkom organizatoru da testira čamce i osigura da čamci zadovoljavaju sve uvjete ICF-a koji se tiču klasifikacije («ICF natjecateljska pravila u kajaku i kanuu na mirnim vodama»). Glavni mjerач čamaca može biti Tehnički organizator za cijeli taj postupak sa svim pripadajućim dužnostima. Čamac na mjerenju može proći ili pasti na kontroli (zadovoljiti uvjete u cijelosti ili ne). S tim se misli da odluka mora biti konačna, uključujući i odluke o sekcijским i longitudinalnim linijama. Ako čamac ne prođe na kontroli, odluka mora biti upućena Natjecateljskom odboru na autorizaciju. Na kontroli čamaca obično radi ekipa mjerача zajedno s nekolicinom asistenata.

Za Olimpijske igre postoje dodatna pravila koja se odnose na oglašavanje na opremi (čamci i vesla), te na bilo kojem dijelu odjeće sportaša.

Mjerач čamaca mora:

- biti upoznat s člancima 7, 8. i 9. ICF Natjecateljskih pravila na mirnim vodama
- imati taktičan i pouzdan odnos s ljudima
- demonstrirati ljubaznost i poštovanje
- biti odlučan u donošenju odluka.

Mjerач čamaca je potreban u tri slučaja:

1. dva do tri dana prije početka natjecanja
2. prije utrke pri ulasku u čamac
3. na kraju svake utrke

Mjerач čamaca treba imati slijedeću opremu:

- listu s brojevima kojima označava i evidentira svaki kontrolirani čamac, te set formulara za upisivanje detalja o čamcima određene zemlje (1 formular za jednu zemlju i cijelu njenu flotu čamaca); kontrolne liste za svaki čamac
- 1100 cm dugačak metar od fleksibilnog metala
- šestare (ili drugi mjerni set) za vanjsko mjerenje veličina od 5, 6 i 7 cm
- ravnalo od 30 cm
- veliki trokut
- set samoljepivih naljepnica i crni vodootporni marker
- mikroskop za provjeru površine čamca (da je površina trupa sasvim čista i neporozna), te mokre spužve za provjeru da li uz površinu čamca prijanja bilo kakva supstanca topiva u vodi
- barem dvije elektronske vage koje moraju imati certifikat točnosti ili biti prekontrolirane provjerenim utezima
- organizator bi trebao osigurati mjerni set za 520, 650, 900 i 1100 cm za provjeru maksimalne dužine; međutim, set mora biti provjeren metalnim metrom

U danima prije natjecanja, sve ekipe moraju svoje čamce podvrći kontroli. Ekipe obično dobiju raspored kontrole čamaca, ali mora biti dozvoljena fleksibilnost u slučaju kasnijih dolazaka. Na kontroli uz svaku posadu treba biti prisutan i vođa ekipe. Glavni mjerач bi trebao odmah biti na raspolaganju s dolaskom svake ekipe. Trebao bi ispitati koliko čamaca ima svaka nacionalna ekipa, te koji su to čamci kako bi kontrola čamaca bila što brža i efikasnija. Čamci trebaju dolaziti na kontrolu u grupama: svi K-1 – K-2 – K4, pa onda svi C-1 – C-2, a na kraju C-4.

Raspored mjerne opreme je vrlo bitan. Najbolji je put kroz šator po slijedećem redosljedu:

1. prvo se mjere dimenzije čamaca
2. testira se konveksnost trupa, ne smije imati nikakva strana tijela, niti nikakve nedozvoljene reklamne materijale
3. vaganje i dodavanje težine ako je potrebno
4. papirologija i pridavanje jedinstvenog broja čamcu

Pušenje u blizini sportaša je neumjesno.

Mjerači bi trebali imati kontrolnu listu na kojoj je detaljizirano svako mjerenje svakog čamca.

Dimenzije za provjeru:

- dužina
- horizontalno, najviša točka palube nije viša od najviše točke prvog kokpita (tu će vjerojatno biti potreban trokut)
- kajaci imaju samo jedno kormilo koje nije deblje od 10 mm
- kod kanua:
  - o minimalna dužina otvorenog kokpita
  - o maksimalna ekstenzija palube uzduž definiranog otvorenog prostora
  - o broj upornih letvica i njihova maksimalna širina
  - o ne smije biti kormila niti ikakvih drugih sličnih aparata, kobilica mora biti ravna i protezati se uz dužinu čamca i ne smije biti više od 30 mm ispod trupa

Upozorenje kod mjerenja kanua: kod mjerenja minimalne dužine otvorenog kokpita, mjerenje počinje od točke gdje je ekstenzija na bilo kojem dijelu palube od valobrana smanjena na 5 cm (kod C-1 i C-2) ili 6 cm (kod K-1 i K-2).

Konstrukcija

- kajaci moraju biti građeni kao čamci u kojima se sjedi, a ne na kojima se sjedi (kajaci nasuprot dasci za jedrenje)
- sve horizontalni i vertikalni dijelovi trupa mogu biti ravni, ali ne smiju biti konkavni (provjera metalnim ravnalom dugačkim 30cm)
- na čamcu ne smije biti nikakav oglasni materijal koji reklamira duhan ili žestoka pića, niti reklamni materijal smije smetati identifikaciju natjecatelja; Međutim, na Olimpijskim igrama postoje posebni uvjeti i stroga ograničenja.
- na čamcu ne smije biti nikakvo strano tijelo koje bi moglo natjecatelju dati prednost; površina trupa mora biti provjerena mikroskopom kako bi se utvrdilo stanje (porozno/celularno/poput pčelinjih saća)
- čamac ne smije sadržavati nikakve električne ili elektroničke naprave
- čamac mora imati držač za broj staze
- čamac ne smije imati nikakve oštećene ili oštre dijelove koji mogu uzrokovati ozljedu natjecatelja, spasioca ili bilo koga za vrijeme kontrole čamca (vidi 2. upozorenje)

Upozorenje: Dijelovi koji nisu konkavni mogu biti konveksni ili ravni. Inače su sumnjivi dijelovi vidljivi golim okom, ali ako je potrebno može se upotrijebiti 30centimetarsko ravnalo – ako se ispod njega vidi danje svjetlo, to indicira konkavnu površinu. U tom slučaju čamac ne prolazi kontrolu, a autorizacija mora biti zatražena od Natjecateljskog odbora.

Međutim, većina čamaca na površini ima nekakav defekt koji bi mogao biti protumačen kao kršenje pravila, a što je konstrukcija čamca jeftinija veća je mogućnost defekta. Pitanje je da li taj defekt daje

prednost natjecatelju? U takvim okolnostima, mjerac se uvijek za pomoć obraća Glavnom mjeracu. Ako Glavni mjerac nije baš zadovoljan čamcem, obraća se Natjecateljskom odboru koji donosi odluku po vlastitom iskustvu da li neki defekt daje natjecatelju prednost ili ne.

Upozorenje: Čamac može proći kontrolu, ali ako se netko ozlijedi kroz kontakt s, na primjer, oštećenim valobranom (spasilac ili sam natjecatelj), Natjecateljski odbor i organizator mogu sudski snositi odgovornost zbog posljedica dozvole korištenja nesigurne i opasne opreme.

Vaganje

- čamci moraju biti vagani bez broja staze
- prije svakog vaganja provodi se provjera da vaga registrira nulu (odsutnost predmeta)
- čamac mora biti potpuno suh na prvom vaganju uključujući sve dodatke kao što je bova koja upija vodu i moraju biti uklonjeni svi nepričvršćeni dijelovi uključujući i sve dijelove koji su samo djelomično pričvršćeni
- nakon gore navedenih provjera, čamac se važe, a dobivena težina se bilježi u kontrolnu listu
- dodatna težina se dodaje kako bi čamac težio iznad minimalne dozvoljene težine čamca, te se količina dodatne težine bilježi u kontrolnu listu
- za učvršćivanje dodatne težine odgovorna je sama ekipa

Evidencija

Čamac prvo treba proći sve dijelove kontrole, a nakon toga se radi završna evidencija i upotpunjuju podaci.

- zalijepiti samoljepivu naljepnicu na lijevoj strani palube blizu prvog kokpita (kod kajaka) ili kraj valobrana na lijevoj strani prednje palube (kod kanua)
- iz liste brojeva odrediti broj čamca i upisati ga na naljepnicu voodootpornim markerom
- upotpuniti podatke na listi brojeva imenom zemlje ili ekipe i klasifikacijom čamca
- ispuniti formular određene reprezentacije sa slijedećim podacima:
  1. dani broj i klasifikacija čamca
  2. težina čamca na vaganju i pridodana težina čamcu
  3. detalji o mogućem oštećenom području na čamcu koje je na kontroli smatrano opasnim, te što je ekipa učinila da to područje učini neopasnim za rukovanje

I Glavni mjerac i vođa ekipe potpisuju formular na kojem se nalazi popis svih prekontroliranih čamaca reprezentacije; dobro je kopiju formulara dati i vođi ekipe.

Nije dozvoljena nikakva izmjena čamaca nakon prve kontrole i prije natjecanja. Glavni mjerac mora zadržati kopije kontrolnih lista, a originali moraju biti uručeni Natjecateljskom odboru zajedno s listom jedinstvenih brojeva čamaca.

Prije svake utrke

Dva ili tri mjeraca kontroliraju svaki čamac i posadu prije ukrcavanja za utрку. Dakle, mjeraci moraju biti na pontonu barem 45 minuta prije početka utrke. Moraju imati najnoviju startnu listu (uz vodu za piće, suncobran i kabanicu); stol i stolice u hladu uvelike olakšavaju. Trebaju provjeriti:

- naljepnice dobivene na prvoj kontroli i broj čamca na startnoj listi
- da čamac ima ispravan broj staze
- da čamac nema nikakva strana tijela koja bi mogla dati prednost natjecatelju (po potrebi to se može provjeriti mokrom spužvom)
- da čamac ne sadrži nikakve električne i elektronske naprave kao što su: pumpe, mjerace brzine, mjerace provlaka

- da su svi natjecatelji prikladno obučeni:
  - o ispravne nacionalne boje
  - o ispravni natjecateljski brojevi (kao na startnoj listi) na leđima natjecatelja
  - o da na odjeći nema nedozvoljenog reklamnog materijala
- da nijedan natjecatelj ne nosi neku električnu ili elektroničku napravu kao što je pulsmetar
- na Olimpijskim igrama vesla natjecatelja moraju biti u skladu s pravilima o oglašavanju Međunarodnog olimpijskog odbora (određena marka može se javiti samo na jednom mjestu – jednom na svakoj lopatici je jednom previše)

Deset minuta prije starta utrke, mjerač mora javiti Natjecateljskom odboru da su svi natjecatelji prošli kontrolu i izašli na vodu, ili javiti detalje o onim posadama koje nisu prošle kontrolu.

Odmah nakon utrke

Blizu finiša mora biti natkriveno mjesto za održavanje kontrole čamaca gdje na kontrolu dolaze tri ili više čamaca, već prema odluci Natjecateljskog odbora. Na tom mjestu bi se trebala nalaziti ploča okrenuta stazi koja pokazuje brojeve staza natjecatelja pozvanih na kontrolu. Pozvane posade moraju direktno doći na kontrolu.

Barem osam asistenata bi trebalo biti zaposleno za nošenje čamaca na vaganje nakon iskrčavanja natjecatelja (ali samo u slučaju da natjecatelj želi pomoć pri nošenju čamca).

Nakon završetka utrke mjerač mora:

- slušati objavu brojeva čamaca i zabilježiti ih
- označiti na ploči koji se čamci pozivaju na kontrolu
- nakon što čamci stignu treba ih osušiti koliko je to moguće izvana i iznutra, te maknuti sve nepričvršćene predmete i broj staze
- provjeriti i zabilježiti broj na naljepnici zalijepljenoj na prvoj kontroli
- izvagati čamac i ustvrditi da ima minimalnu dozvoljenu težinu, te zabilježiti stvarnu trenutnu težinu čamca

Čamac koji ne prođe kontrolu mora biti zadržan dok se o tome ne obavijesti Natjecateljski odbor koji može zahtijevati vlastiti uvid. Natjecateljski odbor može navesti originalno izvješće s prve kontrole kako bi ustanovio razlog pada na kontroli. NO poziva vođu ekipe. Komunikacija s Natjecateljskim odborom mora postojati čak i ako je sve u redu.

Nakon natjecanja

- bilježite sve značajne činjenice koje uključuju interpretaciju pravila koja ste naučili
- diskutirajte i pitajte pitanja iskusnije suce o bilo kakvim incidentima
- analizirajte i ocijenite vlastiti način obnašanja dužnosti

Važno je da se sudac ponaša profesionalno, kompetentno, na respektabilan način. Neprocjenjiva je vrijednost stalnog proučavanja Natjecateljskih pravila nadopunjenog diskusijama i iskustvom (uključujući i puno prakse u mjerenju različitih tipova čamaca kako bi se izgradila sigurnost u odlukama) kako bi se postigla kompetentnost i povjerenje natjecatelja, trenera i kolega sudaca.

Natjecateljska pravila na mirnim vodama – Osnovna načela suđenja

3. Start i poravnavanje

Od svih sudačkih zadataka na natjecanju, starterov je najteži. Starter je taj koji mora osigurati pravilan start za sve posade. On odlučuje o svemu što se tiče starta utrke i odgovoran je za sve odluke u vezi krivog starta. Njegova odluka je konačna. Dakle, starter mora brzo reagirati, dobro upravljati, mora imati jasan glas, samopouzdanja, odlučnosti i strpljenja, te donositi nepristrane sudove. Smiren i metodički pristup pomaže kod provođenja ispravnih i pravovremenih startova.

Poželjno je, ali ne i obavezno, da starter ima nekakvo natjecateljsko iskustvo u sportu kako bi znao iz prve ruke s kakvim problemima se natjecatelji suočavaju za vrijeme starta. Bilo bi korisno da suci na startu budu bivši kajakaši, naravno, ako posjeduju gore navedene kvalitete.

Kad imamo više od jednog startera, startove svih kvalifikacija, polufinala i finala jedne određene discipline bi trebao izvršiti isti starter. Također je prednost za natjecatelje ako isti starter starta sve discipline iste grupe sportaša na jednoj dionici, na primjer: 1000 m za K-1, K-2 i K-4 za seniore.

Nijedan starter ne želi diskvalificirati natjecatelja. Pažljivom primjenom startne procedure, broj krivih startova i diskvalifikacija može biti sveden na minimum. Važno je razumjeti da je start dio natjecanja između sportaša i nikada ne smije postati nadmetanje između sportaša i startera. Malo je sportaša koji žele dobiti prednost ranijim startanjem, većina samo ne želi izgubiti na startu. Miran i samopouzdan način pomaže da se natjecatelji opuste i ne dovode startera u sumnju.

Bilješke i izvješća

Za svaku utrku moraju biti vođene pismene bilješke koje pokazuju broj staze u kojoj se javila:

1. odsutnost
2. čamac koji je uzrokovao pogrešan start
3. čamac diskvalificiran jer je uzrokovao drugi pogrešan start i
4. čamac koji je starta bez dopuštenja startera.

Istovremeno verbalno izvješće mora biti preneseno Natjecateljskom odboru. Pisana izvješća moraju biti predana Natjecateljskom odboru nakon svake sekvence natjecanja, a čije kopije zadržava starter do kraja natjecanja.

Oprema na startu

Kako bi se utvrdilo dobro funkcioniranje opreme na startu, slijedeće mora biti provjereno prije svake sekvence natjecanja:

1. komunikacija s finišem/Natjecateljskim odborom
2. zvučnici na stazi
3. automatski startni sistem (ako se takav koristi)
4. prijem i komunikacija sa svim držačima čamaca koji pridržavaju krmu čamaca (ako se koriste slušalice)
5. prijem zvučnika na svakoj startnoj poziciji
6. VCR sistem
7. veliki sat koji pokazuje točno vrijeme vidljivo starteru i svim natjecateljima
8. broj svake staze instaliran na svakoj startnoj poziciji.

Poravnavanje i obaveze poravnača

Dok natjecatelji veslaju u zoni starta, poravnač provjerava odjeću natjecatelja i dovršava provjeru dok natjecatelji stižu na startnu crtu. Mora provjeriti sljedeće:

1. točan natjecateljski broj na leđima natjecatelja
2. točan broj staze na čamcu
3. ukupan broj čamaca.

Prije svake sekvence natjecanja, poravnač mora kratko uputiti svoje pomoćnike o svim zadacima koji ih očekuju. Poravnač mora poravnati startnu liniju počevši od staze 1 nadalje. Međutim, ako je startna kućica desno od staze i uz vodu, tada treba početi poravnavanje od staze 9, kako bi poravnavanje bilo što preglednije i točnije. Kako bi upute kod poravnavanja bile što efikasnije, prvo treba reći broj staze, pa tek onda «naprijed», «nazad» ili «stop». Čamac kasni na start ako dođe na startnu liniju nakon što je već završeno početno poravnavanje i time je diskvalificiran iz utrke. Poravnač bi trebao uvijek više puta provjeriti startnu liniju kako bi utvrdio da je sve u redu i tek kad je zadovoljan daje signal starteru.

Kod poravnavanja uz pomoć automatskog startnog sistema važno je da su pramci svih čamaca ispravno smješteni u startne čeljusti. To je teško vidjeti sa strane. Zbog toga je dobro da dva poravnača budu smještena u motornim čamcima iza staza 3 i 7. Kad čamci tek stignu na start, pokazuju crvenu zastavicu. Nakon završetka poravnavanja, spuštaju crvenu zastavicu i podižu bijelu. Tek tada starter daje signal za start bez pretjeranog odgađanja.

Start

U slučaju da je zadovoljan poravnanjem, starter starta utрку odmah nakon poravnačevog signala. Važno je da starter pripremne riječi «start unutar 10 sekundi» izgovori mirno i opušteno. Te riječi ne smiju biti izgovorene u žurbi kako ne bi potakle natjecatelje na preuranjeni start. Idealno, vrijeme između riječi «sekundi» i startnog signala bi trebalo biti od 3 do 5 sekundi. To omogućava potrebno vrijeme:

1. da sportaš signalizira sucu ako ima neki problem
2. da starter utvrdi da su svi čamci nepomični
3. da starter utvrdi da su svi natjecatelji spremni za start i nepomični (ne veslaju)
4. za eliminaciju bilo kakve oscilacije startnih blokova.

Ako je startni signal riječ «kreni», ona mora biti izgovorena jasno i glasno.

Kad se jednom nađu na startnoj liniji, natjecatelje se ne bi trebalo činiti nervoznima predugačkim odgađanjem starta. Potrebna im je dovoljno dugačka pauza za koncentraciju, ali predugo zadržavanje rezultirat će prolaskom vrhunca koncentracije i rastom napetosti, a time i smanjenjem povjerenja u startera i prevelikim brojem pogrešnih startova. Vrhunac koncentracije dostiže se za otprilike sekundu i pol. Natjecateljima ne smije biti dozvoljeno iskorištavanje psihološke prednosti odgađanjem ili polaganim zauzimanjem startnih pozicija.

Ako starter nije zadovoljan startnim pozicijama čamaca, tada treba reći «stop» i ponovno započeti startnu proceduru. U takvim okolnostima pogrešan start se ne kažnjava.

Pogrešan start

Ista pravila se primjenjuju i kod običnog i kod automatskog startnog sistema. Ako natjecatelj starta nakon riječi «start unutar 10 sekundi», a prije startnog signala, napravio je pogrešan start. Starter mora smjesta ispaliti dva pucnja ili viknuti «stop». Starteru se preporuča pregled VCR sistema kako bi potvrdio svoju odluku davanja opomene određenoj posadi. Starter mora biti siguran koja je posada

uzrokovala pogrešan start, a ne koje su sve posade krivo startale. Taj proces može potrajati. Znam da sportaši žele biti brzo informirani, ali dati opomenu krivom čamcu je tragično, tako da starter mora biti stvarno siguran u svoju odluku, svaki put bez izuzetka. Opomena može biti dana više posada, ako starter smatra da je više posada uzrokovalo pogrešan start. Ako ista posada dva puta napravi pogrešan start, starter je mora diskvalificirati iz utrke. Opomena i nakon toga diskvalifikacija se primjenjuje samo na posadu koja je uzrokovala pogrešan start. Bilo bi nepošteno kazniti druge posade koje su pogrešno startale potaknute posadom koja je uzrokovala pogrešan start.

Kako bi zaštitio interese svih sudionika, starter mora osigurati dovoljno vremena kako bi se svi natjecatelji bez žurbe pripremili za drugi start. U takvim prilikama često je potreban snažan i autoritativan glas, ali previše nasilan način mora biti izbjegnuto pod svaku cijenu.

Starter mora odoljeti skraćivanju dodatnog perioda prije drugog starta koji zadržava ostale utrke, inače će izgubiti kontrolu i uzrokovati zabunu među natjecateljima. Bit će obeshrabreni u iščekivanju startnog signala ili postati nervozni zbog osjećaja da će zakasniti na start. I ostali starteri na natjecanju također će biti pod nepotrebnim pritiskom.

Bez obzira na pravila koja su usvojena tokom godina, problem je uvijek bio u tome što natjecatelji uvijek pokušavaju predvidjeti startni signal dijelom zbog toga jer je minimalno apsolutno vrijeme reakcije na startni signal jedna desetinka sekunde, a vjerojatnije i dvije desetinke sekunde. S obzirom na postojeća pravila predviđanje je dozvoljeno utoliko što natjecatelj može početi veslati istovremeno sa startnim signalom. U tom slučaju se smatra da kad jednom starter da znak za start, nema potrebe za proglašavanjem pogrešnog starta. Ja bih dodao pravilo koje kaže: «Natjecatelji moraju reagirati na startni signal, a ne ga predviđati.» To bi značilo da natjecatelj koji starta u isto vrijeme kad je dan startni signal, pogrešno starta i u tom slučaju je neophodno proglašenje pogrešnog starta.

Primjer startnog procesa

Upute/objave moraju biti na engleskom jeziku. Mogu biti ponovljene na francuskom i njemačkom (kako je dolje navedeno), ali to nije obavezno i ne nalazi se u pravilima. Engleski jezik je dovoljan.

Starter mora imati sistematične upute/objave i uvijek koristiti isti vokabular i fraze u istim fazama svakog pojedinog starta.

5 minuta prije starta, starter mora objaviti zadanu utrku. Na primjer:

«Utrka broj 37»

«Seniori, K-2, 500 metara, kvalifikacijska utrka broj 1»

«Pet minuta do starta»

«Staza 1, Alžir»

«Staza 2, Bolivija»

itd.

Ova objava može biti ponovljena na francuskom i njemačkom.

Objava mora biti izgovorena mirnim i opuštenim glasom.

4 minute prije starta:

«Četiri minute prije starta»

Ova objava može biti ponovljena na francuskom i njemačkom.

3 minute prije starta:

«Utrka broj 37»

«Seniori, K-2, 500 metara, kvalifikacijska utrka broj 1»

«Tri minute prije starta»

«Pridite startnoj liniji»

«Staza 1, Alžir»

«Staza 2, Bolivija»
itd.

U ovom trenutku starter mora Natjecateljskom odboru i finišu potvrditi da je utrka spremna za start.

2 minute prije starta:

«Dvije minute do starta»

Jednu minutu prije starta sve posade bi trebale već zauzeti položaje na svojim startnim blokovima, spremne za poravnavanje:

«Minuta do starta» - mirnim i opuštenim glasom

Startanje VCR sistema.

Pod uvjetom da je starter zadovoljan, nakon signala poravnača, ne bi smjelo biti odugovlačenja.

«Start unutar 10 sekundi» - mirnim, opuštenim, nepožurujućim glasom

Ako natjecatelj u ovom trenutku počne veslati – prije signala za start – starter ispaljuje 2 hica ili više «stop» opozivajući start.

U slučaju da su nakon 3 do 5 sekundi:

Ne požurujte start!

1. svi čamci nepomični
2. sve posade nepomične
3. nema kolebanja startnih blokova
4. nitko ne počini pogrešan start

daje se startni signal.

Ako je startni signal riječ «kreni» ili «start», ona mora biti jasna i glasna. Nakon startnog signala ne bi smjelo biti pogrešnog starta (osim u slučaju kvara automatskog startnog sistema).

Ako starter nije zadovoljan ili je odgoda starta preduga, kaže «stop» i dopušta poravnaču ponovno poravnavanje.

Pogrešan start se ne kažnjava.

U slučaju pogrešnog starta, starter daje opomenu posadama koje su prouzročile pogrešan start:

«Staza 6, Engleska, pogrešan start»

«Imate opomenu»

Uvijek na VCR sistemu provjerite koja je posada uzrokovala pogrešan start. Opomena bi trebala zvučati kao upozorenje.

Starter mora o pogrešnom startu obavijestiti Natjecateljski odbor i finiš, te prepustiti poravnaču ponovno poravnavanje.

Ne požurujte natjecatelje i ne svađajte se s njima.

U ovim trenucima starter se mora oduprijeti iskušenju da skрати dodatno vrijeme za novi start.

U slučaju ponovnog pogrešnog starta iste posade starter govori:

«Staza 6, Engleska, drugi pogrešan start»

«Diskvalificirani ste»

«Molimo, napustite startnu liniju»

*Posada mora napustiti startnu liniju
prije početka novog poravnavanja.*

Nakon starta

Nakon što je utrka startala starter treba:

1. potvrditi start Natjecateljskom odboru i finišu
2. obrisati i premotati VCR sistem
3. ako je potrebno, premjestiti startne blokove za iduću utrku
4. resetirati automatski start

Upozorenje kod korištenja automatskog sistema

Ako automatski startni sistem zakaže, starter mora smjesta ispaliti 2 hica kako bi zaustavio utrku. Prije ponovnog testiranja ili pokretanja automatskog startnog sistema, svi natjecatelji moraju biti sigurni da nema nikakvih oštećenja na čamcima, što je lako moguće u ovom slučaju.

Pitanja medija

Ni pod kojim uvjetima, starter ne smije raspravljati s medijima o bilo kakvom incidentu. Svaki incident je stvar startera i glavnog suca. Medijima treba pristojno objasniti da o incidentu nećete raspravljati. Međutim, možete parafrazirati ili, još bolje, citirati pravilo koje se odnosi na određeni incident.

Nakon natjecanja

- radite bilješke, zapisujući sve što ste značajno naučili
- analizirajte i procijenite vlastiti rad s pogledom na moguća poboljšanja
- odredite specifične ciljeve vlastitog poboljšanja; bez obzira koliko ste iskusni, uvijek postoji prostor napredovanje

Ponavljam da samo nekolicina sportaša želi preuranjenim startom dobiti na prednosti; većina ih sam želi ispravan start kojim neće biti zakinuti. Starter ne smije postati «dijelom utrke» lošom praksom i iščekivanjem sportaša njegovog startnog signala. Važno je da sudac djeluje profesionalno, kompetentno i s poštovanjem kako bi sportašu dao mogućnost da realizira vlastite aspiracije. Sportaši imaju pravo na najbolju moguću uslugu koju sudac može pružiti.

Natjecateljska pravila na mirnim vodama – Osnovna načela suđenja

4. Suđenje na stazi

Odgovornost suca na stazi je često krivo shvaćena, a u biti su pravila vrlo jasna:

«Sudac na stazi brine se da se za vrijeme utrke poštuju pravila. Ako su pravila prekršena, sudac na stazi o prekršaju izvještava glavnog suca koji se obraća Natjecateljskom odboru. Natjecateljski odbor odlučuje o tome da li će neki natjecatelj biti diskvalificiran ili ne.»

Dakle, sudac na stazi ne može diskvalificirati natjecatelja, on samo pismeno izvještava o mogućoj povredi pravila.

Prije utrke sudac na stazi mora vozaču motornog čamca objasniti gdje se želi nalaziti tokom utrke, te koje će signale (rukama) koristiti. Komunikacija između suca i vozača bi trebala biti rukama u slučaju da nadglasavanje rada motora može ometati natjecatelje u utrci. Vozaču bi trebalo dati slijedeće informacije:

1. staza u kojoj želite biti za vrijeme utrke
2. ručni signal
3. s koje udaljenosti želite pratiti utрку
4. ručni signal za zaustavljanje
5. pozicija na kojoj se želite zaustaviti na kraju utrke i pričekati potvrdu glavnog suca da je vidio vašu zastavu
6. mjesto na kojem predajete pismeno izvješće

U rijetkim slučajevima starter traži od suca na stazi da pomogne u zaustavljanju utrke u slučaju pogrešnog starta. Međutim, ako starter to traži, tada sudac na stazi mora paziti da valovima ne uzrokuje dodatan stres natjecateljima.

Sudac na stazi treba pratiti utрку s centralne pozicije tako da ima što bolji pregled natjecatelja. Kad utрку prate dva suca na stazi, tad oba suca trebaju biti na mjestu odakle najbolje vide natjecatelje. Npr. u utrci s 9 čamaca dva suca će se nalaziti u stazama 3 i 7. Oba suca pokrivaju stazu 5. Za vrijeme utrke sudac će možda promijeniti stazu:

- a) kako bi dobio bolji pogled na moguće kršenje pravila
- b) ako prati vrlo sporog natjecatelja.

Često možemo vidjeti da bivši kajakaši – sada suci na stazi, jurcaju preko cijele staze nadgledajući jednu, pa drugu grupu natjecatelja. To je vrlo loša praksa. Ako je sam, sudac ne bi smio promijeniti više od dvije staze sa svake strane centralne staze. Ako su dva suca, tad nijedan ne bi smio promijeniti više od jedne staze sa svake strane centralne staze. Samo u posebnim slučajevima postoji potreba za promjenama staze. Zapamtite da ste tamo da nadgledate cijelu utрку. Čamac suca može se kretati uz posljednju posadu, ako je posebno spora, ali ne smije biti ispred niti jedne posade (osim ako postoji veliki broj staza između), a osobito ne smije se dozvoliti da valovi motornog čamca smetaju posadi, bez obzira koliko joj treba da završi utрку.

Ponekad je opasno predviđati tijek akcije za vrijeme utrke ili koncentrirati se samo na jednu ili dvije posade umjesto na sve sudionike. Uobičajena pogreška suca na stazi je koncentriranje na kršenje pravila jedne posade, istovremeno previđajući moguće kršenje pravila ostalih posada. Od vitalnog je značaja da sudac pogleda svaki čamac svake 3 do 4 sekunde, kako bi bio siguran da svaka posada poštuje pravila. To obično traži veliku koncentraciju.

Motorni čamac bi trebao stati između 50 i 100 metara prije finiš linije i nikada je ne prijeći. Natjecatelj koji završi utрку je najčešće vrlo iscrpljen i nije mu potreban još i stres valova motornog čamca.

Kad imamo dva suca, od njih se traži da prate cijelu utрку i izvijeste o bilo kakvom kršenju pravila koje vide na utrci, iako imaju najbolji pogled na čamce koji se nalaze u stazama ispred njih (1 do 5 ili 5 do 9). Sudac na stazi ne smije previdjeti kršenja pravila koja mogu biti racionalizirana objašnjenjem «nije utjecalo na rezultat» ili «drugi sudac je bio u boljoj poziciji». Svi natjecatelji i fer ishod utrke ovise o sucima, dakle suci moraju provoditi pravila.

Suci moraju djelovati i izvještavati neovisno jedan o drugome. Sudac ne smije pokazati crvenu zastavicu samo kao podršku drugom sucu. Nijedan ne smije pokazati crvenu zastavicu, ako nije siguran da je povreda pravila počinjena.

Na prvenstvima, kad je počinjena povreda pravila i podignuta crvena zastavica, od sudaca se može tražiti da pokažu broj staze posade koja je počinila povredu na uvid Natjecateljskom odboru.

Ponekad više natjecatelja/posada počini više povreda pravila. Sudac ih mora navesti u izvješću po prioritetu. Ključ je u mogućnosti razlikovanja povreda pravila koje stavljaju protivničku posadu u nezgodan položaj od onih povreda tehničke prirode koje nemaju utjecaja na natjecanje. To se zove Tower princip (po Oswald-u Tower-u). Međutim, taj princip se ne primjenjuje na sva pravila. Npr. posada je napustila stazu ili nije napustila stazu.

Kod kršenja pravila «5 metara», kad se dva čamca nalaze na udaljenosti manjoj od 5 metara jedan od drugog, glavni sudac i Natjecateljski odbor će iz izvješća morati vidjeti slijedeće:

1. gdje je u utrci počelo kršenje pravila
2. gdje je kršenje pravila završilo
3. koje su staze uključene
4. udaljenost između čamaca za vrijeme kršenja pravila
5. koliko blizu bovama su posade veslale
6. koja je bila vodeća posada.

Izvješće mora biti jasno, nedvosmisleno i bez emocija. Za vrijeme utrke trebalo bi voditi bilješke koje će pomoći pri pisanju izvješća koje mora biti predano prije početka iduće utrke. Dakle, novi sudac bez velikog iskustva trebao bi prakticirati pisanje izvješća i bilješki u svim utrkama kako bi izgradio potrebnu stručnost.

Bez obzira na vaš predan rad i kompetenciju, dobivat ćete prigovore kao i svi suci. Vaše reakcije na prigovore su dio vašeg razvoja. Čak i kad ste uvjereni u ispravnost vlastite odluke, na prigovore reagirajte mirno, ali odlučno. Neka pravila iziskuju procjenu, dok je drugima potrebna interpretacija. Dobar glavni sudac će vas voditi kroz pogrešne procjene ili interpretacije pravila. Glavni sudac također prati utрку, te može posumnjati u vas ako osjeća da je vaša odluka bila pogrešna. Glavni sudac je obavezan osigurati «fair-play» i, ako je potrebno, može promijeniti vašu odluku djelujući u interesu svih natjecatelja.

Nemojte se prestrašiti ili naljutiti ako vaša odluka nije prihvaćena. Glavni sudac i Natjecateljski odbor snose odgovornost, a ne vi. Svakako raspravite incident s ostalim sucima s nadom u bolje razumijevanje, ali je najvažnije da prihvatite odluku kakva je i nastavite dalje djelujući s najvećim integritetom.

U slučaju pitanja medija o incidentu koji je u vezi s vašim izvješćem, ni pod koju cijenu ne raspravljajte o njemu s medijima. To je isključivo stvar vas i glavnog suca. Uljudno objasnite da niste spremni davati izjave u vezi vašeg izvješća. Međutim, možete parafrazirati ili čak citirati pravila. Novine prodaju sportaši, ne suci. A i ne bi trebali.

Interpretacija pravila 24.3 – utrke do 1000m (uključujući pravilo «5 metara»)

Pravilo kaže da natjecatelji moraju ostati u svojoj stazi od starta do finiša i da udaljenost između čamaca natjecatelja mora biti najmanje 5 metara. Pravilo 42.1 u Pravilima za Svjetsko prvenstvo traži da staze cijelom dužinom budu označene bovama koje su udaljene jedna od druge ne više od 25 metara.

To znači da natjecatelj može proći vlastitu stazu u bilo kojem njenom dijelu s tim da njegova udaljenost od čamca protivničke posade ne smije biti manja od 5 metara. Natjecateljev čamac mora proći između svih bova koje cijelom dužinom označavaju njegovu stazu.

Ako čamac za trenutak izađe izvan linije staze označene bovama, ali još uvijek uspije proći između svih bova, nema povrede pravila, u slučaju da se nije približio protivničkom čamcu na manje od 5 metara. Međutim, to se mora prijaviti i mora biti podignuta crvena zastavica na kraju utrke, te predano pismeno izvješće na uobičajen način.

Pravilo također kaže: «Čamci se moraju držati što je više moguće sredine staze». Izgleda da se ta formulacija kosi sa prvim dijelom pravila – «čamci moraju ostati u svojoj stazi». Međutim, to nije tako. Natjecateljima nije dozvoljena vožnja uz samu liniju staze označenu bovama. Moraju slijediti liniju što bliže sredini staze. Ako natjecatelj vesla vrlo blizu bovama 100 metara ili više, tada krši pravilo.

Priprema

- ponovite Natjecateljska pravila
- budite odmorni i spremni
- ne pijte alkohol prije natjecanja ili u pauzama
- javite se na dužnost najmanje 30 minuta prije svoje prve trke
- saznajte gdje će se nalaziti glavni sudac i koji je najbrži način da dođete do njega s mjesta iskrcavanja na finišu
- zabilježite posebne upute glavnog suca i/ili glavnog suca na stazi
- provjerite da li imate program natjecanja i listu svih utrka na kojima sudite
- provjerite da li imate 2 olovke
- ponesite malu zalihu formulara za izvješće
- ponesite suncobran, vestu i kabanicu
- provjerite da li se u motornom čamcu nalaze crvena i bijela zastavica, set brojeva od 1 do 9 i veslo

Prije utrke

- budite na startu najmanje 5 minuta prije početka utrke
- informirajte svog vozača o svim detaljima: u kojoj stazi treba voziti, ručne signale, gdje da se zaustavi na kraju utrke, itd.
- držite svoj motorni čamac i njegov val, dovoljno daleko od natjecatelja koji se zagrijavaju ili postavljaju na start
- ne razgovarajte s natjecateljima

Za vrijeme utrke

- budite spremni u svakom trenutku
- pratite utrku iz centralne staze
- mijenjajte svoju poziciju ako je to stvarno potrebno
- gledajte sve natjecatelje tokom utrke
- ne razgovarajte i ne vičite na natjecatelje
- komunicirajte sa svojim vozačem samo ručnim signalima koje ste unaprijed dogovorili
- gledajte i slušajte da li ima pomoći izvana (treneri)
- stvarajte bilješke o povredama pravila koje se jave, gdje su se dogodile na stazi
- poredajte povrede po prioritetu
- obzirno se pobrinite za svaku posadu koja se prevrnula – spašavanje života mora biti vaša primarna briga
- zaustavite se 100 m prije finiš linije

Nakon utrke

- dajte znak zastavicom, tek kad su svi natjecatelji prošli finiš linijom
- ako su dva suca, zapamtite da djelujete neovisno
- pogledajte da li ima prevrnutih posada ili posada s teškoćama i, ako ima, pobrinite se da dobiju pomoć
- pripremite svoje izvješće o kršenju pravila (ako ga ima) i završite ga prije dolaska na mjesto iskrcavanja
- budite u formi dovoljnoj da potčite uz stepenice tri kata i dostavite svoje koncizno i nedvosmisleno izvješće glavnom sucu bez vidljive zadihanosti; izvješće mora biti činjenično i bez emocija; zapamtite da nije na vama da diskvalificirate natjecatelje

Nakon natjecanja

- stvarajte bilješke, zapisujući sve značajne činjenice, uključujući i interpretacije, koje ste naučili
- raspravite sve incidente s iskusnim sucima i pitajte što vam nije jasno
- analizirajte i procijenite svoj rad s pregledom mogućih poboljšanja
- odredite specifične ciljeve poboljšanja vlastitog rada; bez obzira koliko ste iskusni, uvijek ima prostora za napredovanje

Natjecatelji ulažu mnogo vremena u trening kako bi ostvarili svoje aspiracije, bez obzira na kojem su natjecateljskom nivou. Važno je da sudac djeluje profesionalno, kompetentno i s poštovanjem kako bi osigurao «fair-play». Dužnost suca je da osigura da natjecatelji koji prođu kvalifikacije i dođu u finale, stvarno to i zaslužuju.

Individualno proučavanje Natjecateljskih pravila, dopunjeno iskustvom i raspravama, je nezamjenjivo. Potrebne su godine kako bi se dobilo povjerenje sportaša, trenera i službenih osoba. Takav sudački integritet je produkt osobnog poštenja i pouzdanosti.

Natjecateljska pravila na mirnim vodama – Osnovna načela suđenja

5. Suđenje na cilju i mjerenje vremena

Idealni sudac na cilju mora imati veliku koncentraciju i moći djelovati brzo, točno i smireno bez panike, osobito kad je suočen s nejasnim finišem. Potrebna je vještina i praksa kako bi se razvila mogućnost čuvanja vizualne slike gustog finiša i pravog poretka čamaca.

Mjerači vremena također trebaju imati iste sposobnosti – smirenost i točnost, te biti dobro utrenirani u rukovanju štopericom. To se postiže djelovanjem bez mišićne napetosti, bez iščekivanja starta ili prolaska čamca kroz finiš, te eliminacijom bilo kakvih suvišnih pokreta osim pritiskanja štoperice koja se nalazi između palca i dlana i koščatog dijela kažiprsta.

Suci na finišu i mjerači vremena trebaju imati dobar vid. Svake dvije godine trebali bi otići kod optičara, bez obzira da li nose naočale ili ne.

Svaki sudac i mjerač vremena mora imati jasan i čist pogled na finiš liniju. To se postiže smještane mjesta za suce uz samu obalu u direktnoj ravnini finiš linije.

Ponekad takva mjesta nisu natkrivena, što znači da suci i mjerači vremena trebaju biti opremljeni u slučaju kiše. Uz kabanicu i rezervnu toplu odjeću, potrebne su i dovoljno velike plastične vrećice u koje stane ploča za pisanje i ruka kojom zapisujemo. Nalivpera bi trebalo izbjegavati: ponestane tinte, ne pišu na vlažnom papiru, čak ga i poderu. Preferira se gusta i vrlo mekana obična olovka, naoštrena na oba kraja.

Glavni foto finiš operater i njegovi asistenti bi trebali provjeriti opremu najmanje 2 sata prije natjecanja. Glavni sudac na finišu i glavni mjerač vremena trebali bi biti na dužnosti najmanje sat vremena prije prve utrke kako bi provjerili ispravnost svih sistema. Suci i mjerači vremena se trebaju javiti na dužnost najmanje 30 minuta prije prve utrke.

Suđenje na finišu

Suci bilježe poredak čamaca u finišu. Kako se čamci približavaju finišu, sudac mora glavu i oči fokusirati na finiš liniju dok svi čamci ne uđu u cilj. Pogreška je ako sudac prati pogledom čamce preko finiš linije kako bi identificirao njihov plasman. Brojevi čamaca se trebaju ispisivati vertikalno na papir. Ako postoji sumnja, treba ostaviti vidljivu prazninu. Za suca nije diskreditirajuće ako nije siguran u poredak svih čamaca, već ako prezentira netočne ili kopirane rezultate. Zbog toga je bitno da se rezultati ne komentiraju dok glavni sudac ne pregleda svaku pojedinu odluku i ne napravi vlastito izvješće. Kad se odluke sudaca razlikuju u poretku, konačna odluka donosi se većinom istih odluka s tim da glavni sudac ima odlučujući glas, ako je potrebno. Kad se koristi foto finiš, odluke sudaca se uspoređuju s njim, ali prednost ima foto finiš.

Postoje različiti načini za dobivanje točnog poretka, ali ja ću navesti samo dva. Oba sistema uključuju 5 sudaca i glavnog suca na finišu koji sam bilježi poredak i uspoređuje ga s bilješkama svog sudačkog tima.

Sistem 1 : glavni sudac na finišu raspoređuje kako će suci bilježiti poredak:

sudac 1 bilježi 1, 2. i 3. mjesto	sudac 2 bilježi 2, 3. i 4. mjesto
sudac 3 bilježi 3, 4. i 5. mjesto	sudac 4 bilježi 5, 6. i 7. mjesto
sudac 5 bilježi 7, 8. i 9. mjesto	

Sistem 2: Glavni sudac traži od trojice svojih sudaca da bilježe cjelokupni poredak, a od dvojice da bilježe poredak zadnjih 4 ili 5 čamaca. To može biti korisno, jer u nejasnom finišu fokus na zadnje čamce eliminira čamce iz prve polovine utrke. Međutim, to može biti teško, jer suci moraju pustiti prve čamce da prijeđu finiš liniju i onda odlučiti kad će početi bilježiti poredak.

Mjerenje vremena

Danas se uglavnom koriste digitalni quartz elektronički satovi, umjesto mehaničkih satova, ali se primjenjuju isti principi djelovanja. Međutim, postoji problem s digitalnim satovima, jer su osjetljivi na vlagu i zahtijevaju posebno održavanje za vrijeme vremenskih nepogoda. Neki elektronički satovi mjere i prolaze i memoriraju ih, tako da na jednom satu možemo mjeriti vrijeme većeg broja čamaca. Međutim, takvu upotrebu digitalnih satova treba izbjegavati jer vodi netočnim bilježenjima, pogotovo u gustom finišu. Prema tome, potrebno je 9 štoperica kako bi se pokrilo svih 9 staza. Odmah nakon utrke, glavni mjerač vremena pregledava svaku štopericu i radi službenu bilješku rezultata. Nijedna štoperica ne smije biti resetirana dok glavni mjerač vremena ne obavi kompletnu i točnu bilješku rezultata.

U nedostatku automatskog elektroničkog starta, svaki mjerač vremena treba startati svoju štopericu neovisno. Starterov signal se obično prenosi putem radio stanica ili telefona. Mjerač vremena nikada ne smije napeto iščekivati signal za start. Štoperica mora biti uključena samo kad mjerač vremena stvarno začuje signal za start. Također, ni finiš ne smije biti iščekivan. Štoperica ne smije biti zaustavljena do samog trenutka kad mjerač vremena stvarno vidi pramac čamca kako prolazi finiš liniju. Vrijeme reakcije i na startu i na finišu mora uvijek biti isto. Iščekivanje će rezultirati nestalnošću u rezultatima samog operatera u usporedbi s rezultatima ostalih mjerača vremena ili foto finiša. Potrebna je velika vještina i puno prakse kako bi se postigla konstanta u točnosti rezultata. Ako štoperica zakaže kod starta, mjerač mora o tome izvijestiti glavnog mjerača što je prije moguće, kako bi se osigurala pokrivenost poretka svih čamaca.

Pravila traže dva sistema mjerenja vremena. U nedostatku foto finiša, svaki mjerač vremena treba mjeriti vrijeme dodijeljene posade uz pomoć štoperica u obje ruke s kojima simultano operira. Kad se dobivena vremena ne poklapaju, kao službeno se uzima najduže ili najgore vrijeme. Kod korištenja štoperice uvijek treba koristiti koščati dio kažiprsta.

Mjerenje vremena/suđenje na finišu

Pravila dozvoljavaju da mjerači vremena budu ujedno i suci na finišu. Potrebno je devet mjerača vremena/sudaca i svaki pokriva jednu stazu. U takvom sistemu grupa štoperica se starta elektronički i kako se pojedini sat zaustavlja, tako se vremena zajedno s plasmanom automatski prikazuju na semaforu. Na svjetskim prvenstvima ili Olimpijskim igrama nema posebnih mjerača vremena i koristi se ovdje opisan sistem. Ako zakaže automatsko elektroničko mjerenje vremena, suci na finišu mjere vrijeme ručno.

Foto finiš

Postoji više vrsta foto finiša, ali svi rade na istom principu. Kamera snima serije vrlo tankih linijskih sličica brzinom od 2000 puta u sekundi. Slika prikazuje samo finiš liniju i ništa više, dakle, sličice su praktički suprotne panoramskom pogledu. Smještene jedna do druge, tanke individualne sličice bilježe na kompjuter aktivnosti na finiš liniji u svakom dijelu sekunde. Vremena mogu biti očitana na kompjuterskom monitoru korištenjem miša za pomicanje linijskog markera do pramca svakog čamca i onda klikanjem miša. Na taj način kompjuterski software prepoznaje vrijeme koje odgovara tom dijelu sličice. Dakle, na ovaj način dobivamo vrlo precizna vremena svakog čamca kad prijeđe finiš liniju. Pravila ne dopuštaju korištenje obične video kamere umjesto foto finiša, jer obična kamera snima sličice svaku 50tinku sekunde, a to nije dovoljno za točnost rezultata kod gustog finiša.

Kako bi se izbjeglo da natjecatelji na snimci pokrivaju jedni druge, kamera mora biti postavljena na povišenoj poziciji i pokrivati svih 9 staza. Može se i koristiti zrcalni sistem tj. dvije kamere postavljene na suprotnim stranama staze kako bi se izbjeglo maskiranje. Na svjetskim prvenstvima ili Olimpijskim igrama potrebne su dvije foto finiš kamere smještene na strani gdje je toranj. Idealno bi bilo da foto finiš prikazuje sve posade koje završavaju utrku, bez obzira na to

koliko im treba vremena da utrku završe. U najgorem slučaju, snimka mora obuhvaćati sve čamce koji se kvalificiraju za idući krug natjecanja - iz kvalifikacija u polufinale, te sve posade u finalu.

Dobra je praksa da glavni mjerač vremena i glavni sudac na finišu budu uključeni u foto finiš tim kako bi pomogli pri očitavanju slika i odlučivanju o plasmanima i vremenima. Glavni sudac ili zamjenik glavnog suca moraju potvrditi da su plasmani i vremena točni prije njihove javne objave. Na natjecanjima svjetskog prvenstva na očitavanje snimke se također može pozvati predsjednik Žirija kako bi se izbjegli mogući problemi. Pravila traže da se, u slučaju nejasnog finiša, kopija foto finiša stavi na službenu oglasnu ploču.

Glavni mjerač vremena može odlučiti da su vremena foto finiša netočna. U takvim slučajevima potrebna je kooperacija i međusobno poštovanje i povjerenje svih sudaca kako bi problem bio riješen. Vremena foto finiša mogu biti netočna ako je sistem startan ručno umjesto elektronički. U takvom slučaju službeno vrijeme pobjednika je ono dobiveno ručnim mjerenjem, dok se ostala vremena, ako je moguće, izračunavaju iz foto finiša. Ako se greška u sistemu javi u jednoj kvalifikacijskoj ili polufinalnoj grupi neke discipline, isti sistem mjerenja mora biti primijenjen u svim kvalifikacijskim ili polufinalnim grupama. U nekim utrkama u slijedeći krug natjecanja natjecatelji ulaze po vremenu, ne samo po plasmanu. Stoga je bitno da isti sistem mjerenja vremena bude korišten u svim grupama kako bi se zadržala konstantnost rezultata i isti uvjeti za sve natjecatelje. Ako se kopija takvog foto finiša stavlja na službenu oglasnu ploču, na njoj moraju biti istaknuti ispravljani rezultati s naznakom da mjerenje vremena nije počelo signalom za start.

Izjednačeni finiš

Ako foto finiš potvrđuje simultani ulazak dvije posade u finiš, obje posade imaju isti plasman i to onaj viši. Na primjer:

1. Njemačka
2. Francuska
2. Španjolska
4. Grčka

Vođenje osobnih bilješki

Uvijek je dobro voditi bilješke o vlastitim iskustvima i opažanjima za vrijeme i nakon natjecanja. To jača znanje i dobiveno iskustvo, te pomaže poboljšanju sudačkih sposobnosti.

Natjecateljska pravila na mirnim vodama – Osnovna načela suđenja

6. Izvještavanje

Pravila opisuju dužnosti izvjestitelja vrlo jednostavno. Po uputama menadžera natjecanja, izvjestitelj objavljuje start svake utrke, raspored posada po stazama, plasmane tokom utrke, te nakon završetka utrke rezultate. Međutim, dužnosti izvjestitelja su mnogo složenije od navedenog.

Dužnosti izvjestitelja

Izvjestitelj na natjecanju je uporište cijelog natjecanja. On/ona je tamo da podigne zabavni nivo natjecanja. Projicira imidž sporta posjedujući sposobnost da ga «proda». Dakle, to bi trebala biti komunikativna osoba sa smislom za zabavu koja publiku informira i zadovoljava potrebe gledatelja. Svoju osobnost projicira kroz donošenje informacija publici.

Trebao bi poznavati svoju publiku i znati je opisati. U potpunosti bi trebao razumjeti vlastite objave i kombinirati ih s interesima gledatelja od kojih su mnogi dobri poznavaoци sporta, a neki pak ne znaju ništa o sportu.

Priprema

ICF Priručnik za organizaciju i tehničku infrastrukturu na svjetskim prvenstvima uključuje Skriptu o izvještavanju koja, iako dobar vodič što se tiče tempiranja objava, nije prikladna za većinu međunarodnih natjecanja. Također, formulacija korištena u Skripti ponekad može biti neprimjerena ili čak neprirodna za danu prigodu, ne reflektirajući prirodnost i osobnost izvjestitelja. Dakle, uz Skriptu ICF-a, potrebno je pripremiti i vlastitu skriptu.

Na primjer, formulacija vremenske prognoze:

«Vjetar će puhati iz smjera sjeverozapada brzinom od 0.5 metara u sekundi.»

To može biti preformulirano na ovaj način:

«Bit će laganog vjetra iz smjera sjeverozapada brzine pola metra u sekundi.»

Drugi primjer:

«Dostojanstvene uniformirane osobe u uniformama boje cigle su tehničko osoblje.»

Preformulirano:

«Tehničko osoblje nosi crvene sakoe.»

Ovisno o publici, izvjestitelj u svoje objave može uključiti i informacije o natjecateljima. Obavljeno na dobar način, to daje natjecanju «boju» i izaziva interes javnosti. Informacija može sadržavati dob natjecatelja, profesiju, najbolje rezultate, informacije o životnom stilu i slično. Naravno, izvjestitelj mora biti svjestan zakonskih i etičkih granica. Ključne riječi u skripti bi trebale biti posebno istaknute kako bi informacija bila što fluentnija.

Očito je da je potrebno određeno vrijeme da bi se prikupile sve potrebne informacije, a koje uključuje ekstenzivno traganje za točnim podacima. Kako natjecanje napreduje, potrebne su dodatne informacije, tako da je važno da izvjestitelj pažljivo i metodički sastavlja svoju skriptu.

Objave

Izvjestitelj bi trebao imati ugodan, energičan glas koji je lako slušati. Trebao bi koristiti konverzacijski stil i moći ispravno koristiti engleski jezik (ili neki drugi jezik, ovisno o potrebama natjecanja i prijenosa natjecanja). Važno je vježbati jačinu glasa, frekvenciju, ton, visinu, artikulaciju i izgovor za vrijeme izvještavanja. Sve skupa zahtijeva vještinu i razumijevanje tehnike. Izvjestitelj bi trebao moći raditi dugo i znati se nositi sa stresom. Ponekad je potrebno objaviti hitne informacije koje moraju biti prenesene nedvosmisleno i razumljivo.

Oprema

Izvjestitelj mora biti upoznat s opremom koju će koristiti, uključujući i mogućnosti različitih mikrofona. Može biti odgovoran za održavanje opreme, čak i nabavu i postavljanje. Moguća je potreba za glazbom, uključujući i himne za dodjelu medalja. Glazba može biti producirana u bilo kojoj medijskoj formi uz odgovarajuću opremu koja će emitirati zvuk iste jačine na nekoliko izvora. Sva oprema mora biti temeljito testirana, puno prije početka natjecanja. Testiranje bi također trebalo obavljati svaki dan natjecanja prije početka utrka kako bi se spriječile situacije poput lošeg zvuka uzrokovanog rušenjem zvučnika preko noći zbog vjetera. Često se događa da zvučnik bude postavljen na visokom mjestu, nezgodnom za uklanjanje sitnih problema.

Intervjui

Ponekad je moguće intervjuirati sportaše, bilo odmah nakon finala kad pristanu zbog vaganja čamca ili nakon dodjele medalja ispred tribina. Radio mikrofoni su najbolji za takve prilike, ali bez obzira na opremu mora se paziti na odabir lokacije kako bi se izbjegla interferencija sa zvučnicima. Osoba koja radi intervju treba imati iste osobine kao i izvjestitelj, a treba postojati i dobra koordinacija i komunikacija između izvjestitelja i osobe koja radi intervju.

S jednim intervjuom dobiva se na zabavnom nivou natjecanja. Publika time više cijeni sam sport i odricanja sportaša radi natjecanja. Međutim, osoba koja radi intervju mora biti dobro pripremljena i koristiti vještine postavljanja pitanja i pažljivog slušanja odgovora s mogućnošću nadovezivanja na odgovore koji zahtijevaju detaljnija objašnjenja. Ako je osoba loše pripremljena, pitat će neprikladna pitanja, a sugovornik će ju smatrati lakrdijašem, te će na pitanja odgovarati površno ili kratko i cijeli intervju će biti besmislen i čak potencijalno štetan za sport. Dobra osoba za intervju je bivši sportaš ili bivši trener koji već ima solidno znanje o natjecanjima i treningu i koji poznaje natjecateljeve prošle rezultate.

Intervjuist mora biti fleksibilan, a ne samo napisati listu pitanja kojih će se slijepo držati. U tom slučaju intervju može ispasti dosadan i nezanimljiv. Pitanja trebaju biti pažljivo planirana. Ako je osoba koju intervjuirate već čula ista pitanje ranije, može joj biti dosadno od davanja istih odgovora. Dakle, intervjuist bi trebao biti kreativan, entuzijastičan, imati interesa i znati puno o sportu. Treba zapamtiti da većina gledatelja zna puno o sportu i da je njegova dužnost zabaviti, projicirati jedan nivo uzbuđenja ugrađujući vlastito uzbuđenje i osobnost kako bi iz natjecatelja izvukao zanimljive intervju. Ako uz to još uspije izvući osobnost sportaša, to je već pravi bonus. Intervjuiranje je tehnika koja zahtijeva puno prakse i pažljivog slušanja odgovora.

Daljnji razvoj

Ovdje sam samo okrznuo površinu zadane teme, ali se nadam da sam dao barem uvid u karakteristike posla izvjestitelja. Izvještavanje i intervjuiranje su dio zabavne industrije, upotpunjene fakultetima i tečajevima.

Natjecateljska pravila na mirnim vodama – Osnovna načela suđenja

7. Tehnička organizacija

Puni detalji o tehničkoj infrastrukturi se nalaze u ICF Priručniku za organizaciju i tehničku infrastrukturu za potrebe svjetskog prvenstva. Nemam namjeru ponavljati te detalje navedene u Priručniku, već dati praktične informacije što se očekuje od Tehničkog organizatora. Neke od navedenih struktura nije obavezno imati na natjecanjima koja nisu svjetska prvenstva (vidi u pravilima).

Tehnički organizator odgovara Natjecateljskom odboru za sve tehničke strukture potrebne za natjecanje i za njihovo ispravno funkcioniranje tokom natjecanja. Iz očitih razloga, Tehnički organizator je obično ključna osoba nacionalne federacije organizatora. Mnogi regatni kompleksi se nalaze pod upravom posebnih tvrtki ili organizacija koje imaju svoje vlastito osoblje, a kompleks daju u najam Organizacijskom odboru. Međutim, Tehnički organizator kojeg može imenovati uprava kompleksa mora biti ICF sudac. Za svjetsko prvenstvo suce imenuje Izvršni odbor ICF-a.

Najmanje 2 dana prije natjecanja Tehnički organizator mora provesti Natjecateljski odbor u inspekciju instalacija i opreme. Ta inspekcija bi trebala biti generalna proba rada svih instalacija, te bi trebalo osigurati da nekoliko kajakaša i motorni čamac budu na raspolaganju za pomoć u tom procesu. Svi tehnički suci bi trebali sudjelovati u testu kako bi se upoznali s izgledom staze, instalacijama i opremom. Inspekciju bi trebalo provesti kako slijedi:

1. Regatna staza Potrebno je provjeriti da je staza korektno i prema pravilima označena bovama, zastavama, startnom i finiš linijama.

Start

2. Startne instalacije Treba provjeriti da je startni sistem pravilno instaliran i u operativnom stanju. Također bi trebalo osigurati moguća rješenja u slučaju kvara. (U nekim slučajevima proizvođač opreme sam instalira sistem i osigura svog zaposlenika i sve rezervne dijelove za održavanje opreme za vrijeme natjecanja.)

3. Komunikacija na startu Provjera zvučnika u zoni zagrijavanja natjecatelja. Provjera veze između startera i zvučnika na svakom startnom pontonu, te da li se startna komanda čuje kroz svaki zvučnik. (Zbog tehničkih problema ovo ponekad može biti problem.) Provjera veze poravnača i asistenata (obično kroz slušalice). (Potrebno je nekoliko timova asistenata/držača čamaca za svaki dan natjecanja kako ne asistenti ne bi izgorjeli na suncu, dehidrirali ili se zamorili. Moraju biti dobro utrenirani i disciplinirani kako bi dobro izvršavali svoje dužnosti. Moraju biti opremljeni kvalitetnom i prikladnom odjećom, te nositi prsluke za spašavanje. Njihova zaštita na i izvan vode treba biti dobro organizirana.)

4. Video kamera s trenutnim ponavljanjem kod krivog starta.

5. Komunikacija s finišem Provjera telefonske veze s Natjecateljskim odborom. Provjera veze starta sa sucima na finišu. Veze s elektroničkim sistemom za mjerenje vremena, kao i veze foto finiša sa startnim pištoljem ili gumbom.

6. Veliki sat Sat bi trebao biti na vidljivom mjestu za natjecatelje i startera.

7. Toaleti Ovo je jedna od esencijalnih stvari i mora biti osigurana za sve osoblje uključujući timove asistenata/držača čamaca. U slučaju da su toaleti prijenosni, moraju biti redovito pražnjeni i čišćeni, najmanje dva put dnevno.

Finiš

8. Prostorije Različite prostorije opremljene prema potrebama.

- 9. Video kamera cilja** Povezana sa startnom komandom s trenutnim ponavljanjem.
- 10. Telefonske veze** Između Natjecateljskog odbora i starta, sudaca na finišu, izvjestitelja, kontrole čamaca i Žirija.
- 11. Veza zvučnicima** Od sudaca na startu do sudaca na finišu i Natjecateljskog odbora.
- 12. Mjerenje vremena i foto finiš** Treba provjeriti da su povezani sa startnom komandom. Natjecateljski odbor će htjeti vidjeti kako sistem radi u cijelosti.
- 13. Izolirani zvučni sistem** Veza između Natjecateljskog odbora i zone hlađenja nakon finiš linije zbog prozivanja čamaca za vaganje.
- 14. Oprema za mjerenje brzine i smjera vjetra**
- 15. Semafor** Provjera semafora uključujući sve elektronske veze kao što su suci na cilju.

Ostala područja

- 16. Kontrola čamaca** Provjera infrastrukture i objekata predviđenih za vaganje čamaca i sve 3 kontrolne zone.
- 17. Sedam sudačkih katamarana i najmanje četiri spasilačka čamca** Svi motori trebaju biti u dobrom stanju, a Natjecateljski odbor će htjeti vidjeti sve čamce u operativnom stanju. ICF Priručnik sadrži kratke upute za vozače katamarana. Vozači moraju biti kompetentni u upravljanju čamcem u svim situacijama, uključujući i spasilačku. (Na primjer: vozači katamarana Britanskog kajakaškog saveza su svi obučeni i imaju certifikate za upravljanje čamcem i spašavanje ovjerene od strane Royal Yachting Asocijacije).
- 18. Hangari** Prostor za spremanje čamaca.
- 19. Prostor za popravak čamaca.**
- 20. Zona za sportaše** Prostor za natjecatelje, trenere, masere.

ICF Liječnička komisija

- 21. Liječnička komisija** Članovi Liječničke komisije će tražiti prostor za medicinske usluge, doping kontrolu, prvu pomoć, ambulantu i fizioterapiju.

ICF Odbor za odnose s javnošću

- 22. Odnosi s javnošću i masovni mediji** Članovi Odbora za odnose s javnošću će tražiti prostor za komentatore i press centar.

Prije početka svakog natjecateljskog dana, svi gore navedeni sistemi, moraju biti temeljito prekontrolirani. Najmanje jedan sat prije početka dnevnog programa, Tehnički organizator mora Natjecateljskom odboru dostaviti pismeno izvješće o radu svih sistema. Izvješće treba biti u formi kontrolne liste i uz svaki navedeni nedostatak treba biti navedeno i procijenjeno trajanje popravka. Tehnički organizator o svakom kvaru ili nedostatku mora informirati Natjecateljski odbor, kao i o trenutku kad se kvar pojavio.

Najvažnije je da je Tehnički organizator cijelo vrijeme u kontaktu s Natjecateljskim odborom ili putem voki-tokija ili mobitela.

Natjecateljska pravila na mirnim vodama – Osnovna načela suđenja

8. Natjecateljski odbor

Međunarodna kajakaška federacija je objavila vrlo dobar i iscrpan dokument s nazivom: ICF Priručnik za tehničke usluge i organizaciju svjetskog prvenstva (ICF Priručnik). Iako na međunarodnim regatama nije potrebno ispunjavanje svih uvjeta navedenih u Priručniku, on ipak služi kao izvrstan podsjetnik.

Ova Osnovna načela suđenja nisu namijenjena dupliciranju svih pitanja koja su već navedena u ICF Priručniku ili Natjecateljskim pravilima, nego su usmjerena savjetovanju i vođenju članova Natjecateljskog odbora u svrhu što bolje organizacije natjecanja. Cilj je dati neka objašnjenja o glavnim odgovornostima sadržanim u pravilima 10.3.1, 10.3.2, 10.4.1. i 10.4.3, i savjetovati o primjeni tih pravila u organizaciji natjecanja. Međutim, u primjeni tih pravila osobno iskustvo je nezamjenjivo i ne možemo ga pronaći u ni u jednom pravilniku ili priručniku.

Pravilo kaže: «Cilj kajakaškog natjecanja je nadmetanje sportaša u kajacima i kanuima kroz jasno definiranu, neometanu stazu bez prepreka, u najkraćem mogućem vremenu, u skladu s pravilima.» Želio bih ovo «odvesti» malo dalje: cilj je pravedno odrediti mjesto svakog sportaša u svakoj pojedinoj utrci u skladu s pravilima. Natjecateljski odbor (NO) mora raditi timski u svrhu postizanja tog cilja.

Dužnost NO-a je upravljanje natjecanjem. Sastoji se od tri osobe:

1. Glavni sudac
2. menadžer natjecanja
3. još jedan sudac čije se dužnosti cijelo vrijeme natjecanja odvijaju blizu finiš linije. Ponekad ovo mjesto popunjava zamjenik Glavnog suca.

Najmanje dva člana NO-a moraju biti važeći suci ICF-a. Također bi trebali imati organizacijske sposobnosti i biti efektivni u sportskom okruženju. NO bi se prije početka natjecanja trebao sastati sa svim sucima, pogotovo s onima u ključnim zonama.

Predsjednik NO-a je Glavni sudac. On (ili ona) je odgovoran za donošenje odluka o svim pitanjima koja bi se mogla javiti za vrijeme natjecanja, a koja nisu pokrivena pravilima. Kako bi taj zadatak uspješno odradio, mora biti taktičan, diskretan i pravedan.

Glavni sudac mora točno i pravilno interpretirati i primjenjivati sva pravila. Treba razumjeti i rješavati probleme vođa ekipa i njihovih sportaša, istovremeno ljubazno, ali autoritativno. Također treba razumjeti probleme sudaca u njihovim različitim ulogama, te senzitivno djelovati kako bi stvorio međusobno povjerenje. Na taj način NO postiže zadane ciljeve. Svi suci izvještavaju Glavnog suca i njemu su odgovorni za sve svoje akcije/odluke. Ako neki sudac ne djeluje u skladu s pravilima, Glavni sudac ga mora zamijeniti.

U nekim slučajevima Glavni sudac se sastaje s novinarima, djelujući kao glasnogovornik Natjecateljskog odbora, kako bi objasnio neke situacije ili odluke. Kako bi taj zadatak izvršio uspješno, mora biti uljudan, ustvrđujući da su sve odluke pravedno donesene, a pravila pravilno primjenjivana. U susretima s novinarima, od vitalne važnosti je njegova uloga u prezentiranju sporta medijima; njegov entuzijizam za sport bi trebao prijeći na same djelatnike medija.

Zamjenik glavnog suca (ako je imenovan) pomaže Glavnom sucu u njegovim dužnostima. On (ili ona) je odgovoran kontinuirano tijekom natjecanja kad je Glavni sudac pozvan da rješava određene probleme ili da se sastane s različitim ljudima. U takvim slučajevima, ima iste ovlasti kao i Glavni sudac. S vremena na vrijeme, pomaže menadžeru natjecanja u dopuni i provjeri svih dokumenata prije objavljivanja. Ili Glavni sudac ili zamjenik Glavnog suca mora potpisati takve dokumente.

Menadžer natjecanja nadgleda tok regatnog programa. On (ili ona) planira organizaciju natjecanja prije i za vrijeme natjecanja. Iako su svi suci odgovorni Glavnom sucu za sve svoje akcije, menadžer

natjecanja mora osigurati da se svi suci nalaze na svojim mjestima prije starta svake utrke kako bi program tekao po predviđenom rasporedu. Također je odgovoran za cijelu administraciju natjecanja:

1. za najnoviji program
2. za ždrijeb
3. produkciju i objavu rezultata
4. za nabavu sve tehničke dokumentacije (osim one koja se može naći u ICF Priručniku)
5. za kompletnu dokumentaciju
6. za administraciju kontrole čamaca
7. za administraciju svih protesta i obavještanje o diskvalifikacijama po odlukama Natjecateljskog odbora
8. za informiranje izvjestitelja i novinara o:
  - a) startnim listama
  - b) natjecateljima koji nisu startali
  - c) rezultatimate osigurava da izvjestitelj sve te informacije prenosi publici.

Glavni sudac ili zamjenik glavnog suca moraju potpisati sve rezultate i ždrijebove kao točne prije nego budu pušteni u javnost, te potpisati sve odluke Natjecateljskog odbora.

Delegacije i kontrola

Članovi Natjecateljskog odbora ne smiju izvršavati previše zadataka, jer će u tom slučaju cijelo natjecanje snositi posljedice. Glavni sudac mora biti cijelo vrijeme dostupan svima, osim kad prati utrke. Kod svakog zadatka NO bi trebao uzeti u obzir formiranje vlastite delegacije, a istovremeno zadržati kontrolu nad ključnim elementima. Formiranje delegacije omogućava drugima učenje i stjecanje iskustva. Na primjer: jedini papiri koje Glavni sudac treba imati su najnoviji program natjecanja i džepni blok za pisanje bilješki. Netko drugi mu može čuvati čak i kopiju Natjecateljskih pravila. Samo na taj način Glavni sudac i Natjecateljski odbor mogu u bilo kojoj situaciji spremno i smireno reagirati.

Prijašnje iskustvo

Svi članovi Natjecateljskog odbora bi trebali imati iskustvo članstva u Natjecateljskom odboru na barem dvije međunarodne regate. Ima mnogo organizatora međunarodnih regata koji bi pomogli na taj način, s obzirom da su u potpunosti predani sportu, i teže odličnoj i savršenoj organizaciji natjecanja na dobrobit sportaša.

Prije natjecanja

Najmanje 48 sati prije natjecanja Glavni sudac i NO se trebaju sastati s tehničkim organizatorom i provjeriti ispravnost instalacija. Trebaju osigurati da je regatna staza korektno označena bovama i zastavama. Također bi istovremeno trebalo provesti završno testiranje cijele opreme. Obično se uvijek jave neki neočekivani problemi, neki od njih teško rješivi ili čak nepremostivi. Svakog dana natjecanja, najmanje jedan sat prije početka utrka, tehnički organizator mora Natjecateljskom odboru pismenim putem potvrditi da su svi sistemi u funkciji. Ako postoji neki kvar, on mora NO-u dostaviti i procijenjeno vrijeme popravka.

Glavni sudac vodi sastanak vođa ekipa na kojem se finaliziraju posade u svakoj utrci. Sastanak se obično održava kasno popodne, dan prije početka natjecanja. U svrhu stjecanja iskustva, trebalo bi sudjelovati na što više sastanaka vođa ekipa i voditi bilješke o procesu sastanka. Svi sastanci vođa ekipa se razlikuju, ali slijede istu proceduru tijekom. Nakon sastanka, menadžer natjecanja proziva sve suce kako bi se uvjerio da je svako područje pokriveno. Na tom sastanku, suci dobivaju sve specifične upute o radnom vremenu, transportu, organizaciji i vođenju svake sudačke zone.

Međunarodne regate (koje nisu svjetsko prvenstvo)

Sve međunarodne regate, osim svjetskih prvenstava i svjetskih kupova, možemo nazvati «prijateljskim» natjecanjima (kao kod prijateljskih nogometnih utakmica). Na takvim natjecanjima Glavni sudac i NO mogu dozvoliti neke stvari koje na svjetskim prvenstvima i kupovima ne bi bile prihvatljive. Ekipe koriste takva natjecanja za stvaranje iskustva kod natjecatelja, a ponekad i kao dokaz potreban za financijsku potporu u vlastitoj zemlji. Kad je moguće, i u dogovoru sa svim vođama ekipa, NO bi trebao pokušati udovoljiti razumnim molbama i zahtjevima. Međutim, NO ima najvažniju i neupitnu dužnost prema svim sportašima i sportu kao takvom, djelovati s totalnim integritetom.

Izvešća sudaca na stazi

Vrlo je važno da Glavni sudac prati svaku utrku, te stvara bilješke u slučaju potrebe. Na kraju svake utrke, ako nije zadovoljan odlukom suca na stazi, poziva ga da podnese izvještaj. Ponekad se suci na stazi opiru pisanju izvješća, pogotovo ako engleski nije njihov prvi jezik, te mogu smatrati da neko kršenje pravila nije utjecalo na rezultat utrke. Suci na stazi jednostavno moraju prijaviti sva kršenja pravila, bez obzira na sve. Svoj stav mogu izraziti samo kod rangiranja kršenja pravila po važnosti, kad ih je bilo više od jednog. Poteškoće se javljaju kad sudac ne napravi izvješće, a protest je naknadno primljen.

Iako pravila traže da sva izvješća budu na engleskom, osobno mislim da to nije važno. Dobro je imati izvješće na engleskom, ali je još važnije da izvješće postoji, na bilo kojem jeziku, u slučaju da je došlo do kršenja pravila. Prijevod je problem menadžmenta natjecanja i ne bi nikad smio biti problem samog suca. Nakon razmatranja izvješća, odluka Natjecateljskog odbora se uvijek treba dostaviti i sucu, zajedno s objašnjenjem, ako je potrebno.

Žalbe i protesti

Svi članovi NO-a moraju na sve žalbe i proteste reagirati smireno, ali čvrsto. Žalitelja treba pažljivo saslušati i uzeti u obzir sve osnovne i prave razloge žalbe. U početku, žalitelj može biti frustriran, bijesan ili emocionalno potresen, te potpuno nejasan. Članovi NO-a moraju biti strpljivi, kontrolirati vlastite emocije bez dodavanja «ulja na vatru». Moraju dopustiti žalitelju da iznese cijelu žalbu, ispitati ga kako bi točno razumjeli cijeli slučaj, te slušati, slušati, slušati. NO može donijeti odluku samo ako je pravilno razumio sve činjenice. Ako je proces donošenja odluke pravilno vođen, NO može sa sigurnošću obavijestiti žalitelja o svojoj odluci na miran i čvrst način.

Razmatranje prijavljenih kršenja pravila i protesta

Tower teorija (nazvana po Oswald-u Tower-u) kaže da je svrha natjecateljskih pravila penalizirati natjecatelja koji, nelegalnim djelovanjem, suparnika stavlja u nepogodan položaj. Ta teorija je općenito prihvaćena, jer dozvoljava jedan stupanj prosudbe kod strogog provođenja pravila i osigurava realizaciju ciljeva samog natjecanja. Na primjer: čamac podvrgnut kontroli ima namreškan trup. Dakle, na nekim dijelovima je konkavan. Razlog efekta namreškanosti je u proizvodnji i korištenim materijalima – što su jeftiniji materijali, vjerojatnija je i veća mogućnost iskrivljenja. Takav čamac može jednostavno biti opisan kao loše proizveden čamac. Očito je da natjecatelj koji vesla isti taj čamac neće biti u prednosti. Dakle, čamac bi trebao proći kontrolu.

Međutim, ta teorija nije primjenjiva na sva pravila. Na primjer: natjecatelj se držao ili se nije držao svoje staze, ili je trener bio ili nije bio na obali, itd.

Nijedan sudac prije same žalbe ne smije reći ili učiniti ništa što bi žalitelju pokazalo da bi žalba mogla biti uspješna. Žalitelj može izraziti svoje mišljenje i biti selektivan u razmatranju činjenica koje podupiru njegovo mišljenje, tj. on je već donio svoju odluku i selektirao činjenice koje tu odluku

podupiru, čak ih iskrivio. Svaka odluka je prosudba, izbor između dva pravca djelovanja, a rijetko kad izbor između dobrog i lošeg. Najčešće dolazi do sukoba različitih stajališta.

Kod procjene kršenja pravila ili protesta NO mora:

- osigurati sve postojeće činjenice (u pisanom obliku)
- razmotriti činjenice nasuprot pravilima (sve odluke se baziraju na pravilima)
- odrediti ono što je relevantno, a što je irelevantno
- uzeti u obzir ciljeve natjecanja i uzeti u obzir ako je kršenje pravila utjecalo na poredak drugog natjecatelja
- ?
- biti konzistentan ako odabere biti fleksibilan
- razmotriti moguće sankcije (diskvalifikacija, upozorenje, opomena ili bez sankcija) i usporediti razloge za i protiv određene sankcije
- razmotriti rizik donošenja opasne odluke; ljudi će rezultate nekog incidenta vidjeti u odnosu na vlastitu poziciju
- razmotriti učinak odluke na ostale
- odlučiti o preferiranom smjeru djelovanja, provedbi i, gdje je potrebno, informiranju vođe ekipe o odluci Natjecateljskog odbora; u obavijesti o diskvalifikaciji pravila moraju biti strogo navedena.

Glavni sudac mora osigurati da svi članovi NO-a sudjeluju u procjeni i donošenju odluke. Također piše zapisnik čitavog procesa koji je povjerljiv podatak i smije biti pokazan samo Žiriju u slučaju žalbe.

Video zapis

Službeni video zapis na startu služi strogo starteru, nitko ga drugi ne smije vidjeti. Svi ostali video zapisi, osim službenog finiš filma (koji nije zamjena za foto finiš), se ne priznaju kao dokaz i nisu dio pravila. Svaki video dokaz dostavljen organizatorima kao potpora žalbi je totalno neprihvatljiv. Problem je što je takav video zapis dvodimenzionalan i time iskrivljava perspektivu. Žalba usvojena prihvaćanjem takvog dokaza bila bi uvelike nepoštena prema ostalim natjecateljima koji bi najvjerojatnije izgubili svoje pošteno osvojene plasmane. Koliko se puta dogodilo da snimak s nogometne utakmice iz jednog kuta pokazuje sasvim bezazlen prekršaj, dok snimak iz sasvim drugog kuta pokazuje ozbiljan napad? Video dokaz traži pregled iz više od jednog kuta, tako da kad se gledaju zajedno, čine trodimenzionalnu sliku.

Prosudbe

Razvoj dobrog prosuđivanja je kontinuirani proces. Zahtijeva proučavanje pravila, praksu i iskustvo u interpretaciji, mnogo čitanja i diskusije između sudaca iz svih sportova, uključujući i kajakaški. Taj kontinuirani proces gradi čvrstu strukturu u glavi. Također povećava zadovoljstvo u radu i kvalitetu performanse. Iskustvo sportaša ili trenera stvara dobar okvir, ali nije dovoljno.

U zoni finiša i područjima Natjecateljskog odbora ponekad dolazi do situacija kad je pritisak veliki, te može uzrokovati tenzije. Od vitalnog je značenja da članovi NO-a zadrže osobnu kontrolu i smireno djeluju.

Jedan od najgorih efekata na natjecatelje jest osjećaj nekonzistentnosti sudačkih odluka. Ako se svaki incident prosuđuje točno, na temelju točne interpretacije pravila, odluke će biti konzistentne.

Važno je da članovi NO-a budu odmorni prije svakog dana natjecanja. Trebaju biti točni i spremni na donošenje dobrih odluka. Ako su umorni, neće uspjeti izvršiti svoje obveze.

Suci, ne varajte!

Ne, suci ne varaju, ali priznajem da rade pogreške, jer su i oni samo ljudi. Možda imate dojam da je samo sportašima dozvoljeno činiti pogreške, jer to misle i sami sportaši, njihovi treneri i vodstvo ekipe. Nisam još čuo da se neka utrka ponovila. Stoga je bitno da suci djeluju točno i pravedno. Moramo biti pažljivi. Ako smo dobro pripremljeni, spremni i u potpunosti predani, možemo dobro raditi. Možda je ovo dobar podsjetnik za sastanak sudaca.

Kad se dogodi greška, važno je biti pošten i ne pokušavati zataškati pogrešku. Jednostavan primjer: jednom sportašu u utrci nije zabilježeno vrijeme. Ono što se nikad u tom slučaju ne smije učiniti jest zabilježiti vrijeme jednako drugom natjecatelju ili procijeniti točno vrijeme. U rezultatima mora pisati «NO TIME», jer je to točno i istinito.

Vrlo je teško naći dobre i kvalificirane suce, pogotovo u doba kad je profesionalni sport u porastu. Rezultati bi trebali ovisiti isključivo na sportskoj pripremi sportaša, mogućnostima, a ponekad i o malo sreće. Pravila moraju biti primjenjivana konzistentno i uz dobru prosudbu. Često je za to ključna podjela različitih zadataka/dužnosti sucima na natjecanju. Kad se radi podjela i alokacija zadataka, kao što je slučaj na velikim natjecanjima, Glavnom sucu i menadžeru natjecanja treba biti dozvoljen određen utjecaj u tom procesu. Uspjeh natjecanja bi mogao ovisiti o tome.

Upiti medija

Na pitanja medija, članovi Natjecateljskog odbora ne smiju ni u kom slučaju raspravljati o nekom incidentu ili sadržaju izvješća vezanog uz incident. Također ne smiju komentirati ništa u vezi odluke Natjecateljskog odbora. To je isključivo stvar sudaca. Uljudno i ljubazno, morate jasno dati do znanja da kao član NO-a niste voljni za davanje izjava u vezi sadržaja bilo kakvog izvješća. Glavni sudac bi trebao biti jedini glasnogovornik Natjecateljskog odbora (kao što je ranije navedeno u popisu njegovih dužnosti).

Zapamtite da medijima nisu najvažnije vijesti. Najvažnija je zabava. Sportaši svih sportova predstavljaju dobar medijski materijal. Suci to nisu i ne bi smjeli biti.

Disciplinske mjere i integritet

Od vitalnog je značenja za dostojanstvenu prirodu svakog sporta da suci nikakvim aktima ne kompromitiraju svoj položaj. Suci ne smiju podleći uvjeravanju da poduzmu akcije koje su suprotne plemenitoj prirodi regulacijama natjecanja. Iako su takvi primjeri vrlo rijetki u kajakaštvu, sudac mora znati što poduzeti u tom slučaju.

Suci, kao ljudska bića, mogu podleći pritisku, pritisku koji može kompromitirati njihov položaj ili drugi mogu smatrati da su kompromitirali svoj položaj. U slučaju kad su suci izloženi pritisku uznemiravanja, zaplašivanja ili zlostavljanja u bilo kojem smislu, kako bi djelovali nepošteno ili suprotno sudačkom etičkom kodeksu, sam sport je u opasnosti da izgubi na ugledu. Kad sam radio u pravnoj profesiji, postojala je uzrečica da uvijek moramo raditi «čistih ruku». Dakle, snažno vjerujem da je svaki sudac dužan prijaviti takve radnje.

Zbog bliskih prijateljstava i povezanosti u našem sportu, potrebna je velika hrabrost i osobna samouvjerenost suca da djeluje s apsolutnim integritetom. Sport uvijek dolazi na prvo mjesto. Bez obzira na okolnosti, sudac mora biti u potpunosti pošten u svim fazama svog posla, posebno kod primjene pravila, te također u odnosima s ostalim sucima, natjecateljima i vodstvom ekipe. Ako jednom ne napravite izvješće, zapitajte se što će biti slijedeći put, pa slijedeći? Ponovno će se desiti ista situacija, a problem će samo biti veći. Sudački integritet je produkt osobnog poštenja i pouzdanosti.

Kod pisanja izvješća, sudac ne smije dati prikaz vlastitog iskustva ili postignuća. Pravilno kompletirano izvješće koje se predaje Natjecateljskom odboru treba sadržavati:

- neemocionalan prikaz nesportskog ponašanja bez preuveličavanja ili komentara
- bez indikacije da sudac zauzima defenzivnu poziciju
- prikaz da je sudac poduzeo sve potrebne sudačke mjere
- prikaz da je sudac djelovao u skladu s principima i duhom pravila.

Iznad svega, izvješće se mora držati činjenica.

Nakon primitka izvješća, Natjecateljski odbor ga razmatra. Ako su potrebne disciplinske mjere, NO mora djelovati u skladu s procedurom iz pravila 29.7, a federacija organizator mora slijediti odluku NO-a i pridržavati se članaka 42 i 43 ICF Statuta. Upozorenje, koje je disciplinska mjera, mora biti pismeno. Bilo koja žalba protiv suca slijedi istu proceduru.

Sve gore navedeno isključuje izjave koje mogu biti smatrane «fer komentarom». Za vrijeme natjecanja mogu se čuti razni komentari, kritike i mišljenja. Suci za vrijeme natjecanja moraju podnijeti takve kritike i komentare, koji mogu biti neupućeni, netočni ili neopravdani.

Zakon i odgovornost za dobrobit sportaša/trenera/sudaca/gledatelja

Uz razumno djelovanje u provođenju pravila, Glavni sudac je s Natjecateljskim odborom također odgovoran i za fizičku sigurnost sudionika osiguravanjem natjecanja kao sigurnog okruženja. Na primjer: održavanje natjecanja za olujnog ili vjetrovitog vremena na kojem se neki natjecatelj ozlijedi, može se smatrati nemarom i pokrenuti sudski postupak. Pravilo 10.3.2. b) omogućava Natjecateljskom odboru da odgodi natjecanje zbog nepredviđenih okolnosti.

Drugi primjer je slučaj kad se čamci čuvaju na krovu automobila i vise iznad biciklističke staze, pogotovo kad se biciklistička staza nalazi uz regatnu stazu. Takav scenarij može biti jedino opisan kao nesreća koja čeka da se dogodi. Treći primjer je prikazan u poglavlju za kontrolu čamaca i pokriva sigurnost opreme.

Takvi incidenti mogu organizaciju i Natjecateljski odbor izložiti odgovornosti pred sudom za predviđene posljedice nedjelovanja, bez obzira na Poglavlje V. ICF Statuta. Stoga je vrlo važno da Natjecateljski odbor djeluje uzimajući u obzir sigurnost svih sudionika, te da natjecanje bude osigurano.

Nakon natjecanja

Sva administracija, uključujući izvješća, proteste i odluke ili zapisnike Natjecateljskog odbora, treba biti evidentirana i sačuvana barem 60 dana nakon natjecanja. To omogućava organizatoru da ostane informiran o bilo kakvom protestu ili žalbi od strane ICF-a, te da na iste da odgovor. Ako organizator odgovori na obavijest ICF-a, tad se papirologija čuva do kraja svih saslušanja ili arbitraže.

U slučaju saslušanja, obje stranke u parnici moraju imati kopije svih dokaza koji se namjeravaju iznijeti na saslušanju. Međutim, zapisnik Natjecateljskog odbora, koji prikazuje kako je odluka donesena, je povlaštena informacija i ne smije biti iznošena osim ako nije predviđena kao dokaz. Svaka stranka ima pravo posjedovati kopije svih pisanih informacija koje ima i protivnička stranka.

Vodite bilješke za vlastito usavršavanje. Svi članovi Natjecateljskog odbora bi trebali procijeniti vlastitu performansu, te performansu ostalih sudaca. Bilješke bi trebale sadržavati:

- sve naučene interpretacije pravila
- nove tehnike opažene kod drugih sudaca
- sve probleme ili slabosti u nečijem znanju, prosudbi ili odnosu
- pitanja na koja u budućnosti treba dati odgovor
- vlastite ciljeve u budućnosti.

Naravno, vođenje bilješki će biti od veće važnosti za Glavnog suca ili menadžera natjecanja koji još nemaju iskustva, ali čak i najiskusniji imaju prostora za napredovanje.

Finalno

Natjecatelji provode mnogo vremena trenirajući kako bi ostvarili svoje aspiracije, bez obzira na nivo. Vrlo je važno da sudac djeluje profesionalno, kompetentno i s poštovanjem kako bi osigurao «fair play». Sudac služi sportašu na način da osigura da natjecatelji koji prođu u slijedeći krug natjecanja ili ostvare plasman u finalu, stvarno to i zaslužuju. Realizacija svega toga je dužnost Glavnog suca, menadžera natjecanja i Natjecateljskog odbora. Za to su i imenovani.

Dobra reputacija Glavnog suca ili menadžera natjecanja se gradi godinama na brojnim natjecanjima gdje sportaši, treneri, vođe ekipa i kolege suci stječu povjerenje u njega. Jednom nepromišljenom, brzopletom ili besmislenom odlukom, to povjerenje u trenutku može biti potpuno izgubljeno. Ne dozvolite da se to dogodi vama!

Rowland Jones

Kajakaški savez Velike Britanije
ICF međunarodni sudac

Natjecateljska pravila na mirnim vodama – Osnovna načela suđenja
9. Obrazac ispitnih pitanja i odgovora
za osposobljavanje ICF sudaca
na utrkama kajaka i kanua na mirnim vodama

Ispit je baziran na poznavanju ICF Statuta, ICF Natjecateljskih pravila u kajaku i kanuu na mirnim vodama i praktičnom 5-godišnjem iskustvu na nacionalnim regatama. Kandidati moraju biti iznimno dobro pripremljeni. Uspješan kandidat je automatski podesan za suđenje na Svjetskom prvenstvu ili Olimpijskim igrama. Prema tome, ispit mora biti izuzetno zahtjevan, kandidati moraju gotovo savršeno odgovarati na pitanja i odgovori moraju biti cjeloviti u punom smislu. Pogrešan odgovor vodi k još četiri daljnja pitanja vezana uz pogrešan odgovor kako bi se dobila jasna slika o kompletnom i ispravnom razumijevanju gradiva. U slučaju da ispitivači nisu u potpunosti uvjereni u znanje kandidata, kandidat će pasti na ispitu. Ispit traje oko 45 minuta.

P I T A N J A

Statut

1. Gdje se nalazi sjedište ICF-a?
  - a) u zemlji predsjednika
  - b) u zemlji glavnog tajnika
  - c) u zemlji blagajnika
  - d) u zemlji prema odluci Izvršnog odbora
2.
  - a) Koja je vrhovno tijelo ICF-a?
  - b) Kako se često sastaje?
  - c) Koji je maksimalni broj osoba dozvoljen u jednoj delegaciji?
  - d) Koliko glasova ima jedna delegacija?
3. Koliki je mandat članova Izvršnog odbora između dva izbora?
4. Tko ima ovlast da imenuje ili razriješi dužnosti glavnog tajnika?
5. Koliko dužnosnika ima ICF? Imenujte njihove funkcije.
6. Tko upravlja ICF-om na dnevnoj bazi?
7. Koji su službeni jezici ICF-a?
8.
  - a) Navedite stalne odbore ICF-a.
  - b) Koliko ima članova svaki od njih?
  - c) Kad ili kako se izabiru ili imenuju njihovi članovi?
  - d) Na koji period?
  - e) Ako stalni odbor ima pridružene članove, tko ih pridružuje i na koji period?
9. Navedite 12 dužnosti Natjecateljskog odbora za mirne vode.

Natjecateljska pravila u kajaku i kanuu na mirnim vodama
Izgled i oznake na stazi

10. Opišite minimalno potreban izgled finiš linije na nekoj međunarodnoj regati i kako se on razlikuje od potrebnog izgleda finiš linije na Svjetskom prvenstvu.
11. Koji je minimalni broj zastava potrebnih na zavoju kod daljinskih regata i koje boje moraju biti te zastave?

Kontrola i mjerenje čamaca

12. Natjecatelj kreće na start i ima sat u čamcu.
  - a) Da li je to dozvoljeno?
  - b) Da li sat smije imati na ruci?
13. Natjecatelj odbija nositi individualni natjecateljski broj koji sadrži neki simbol ili reklamu kojoj se natjecatelj protivi. Kakva je odluka u tom slučaju?

14. Na kontroli čamca nakon utrke, klečka iz C-1 ispadne iz čamca i time je čamac prelagan. Zabilježeno je da je klečka na prvom vaganju bila pričvršćena, ali je od tada ispala iz čamca. Kakva je odluka u tom slučaju?

Start

15. Starter ste na međunarodnoj regati (dakle, nije prvenstvo). Natjecatelj stiže na start u čamcu s krivim brojem staze. Što činite?
16. Što starter kaže nakon «Start unutar 10 sekundi» i prije davanja signala za start?
17. Demonstrirajte kako biste startali utrku od trenutka kad ste dobili signal suca poravnača.
18. Prije signala za start natjecatelj:
- može veslati, ali ne smije pomicati čamac prema naprijed ili
  - mora biti nepomičan?
19. Tko smije objaviti krivi start?
- poravnač
  - starter
  - glavni sudac
20. Natjecatelj slomi veslo u prvim zaveslajima utrke. Što činite:
- ponavljate start ili
  - nastavljate utrku bez prekida i zašto?

Suđenje na stazi

21. Koja je najteža kazna koju sudac na stazi može dati?
22. U finalu Svjetskog prvenstva dva suca prate utrku u stazi 3 i 7. Objasnite glavne dužnosti suca u stazi 7.
23. Na Svjetskom prvenstvu, što vam može pomoći pri donošenju odluke o kršenju «pravila 5 metara»?
24. Sudac ste na stazi, u stazi 7. Mislite da postoji kršenje pravila od strane čamca u stazi 4 u odnosu na čamac u stazi 5, te se premještate u stazu 6 kako bi se uvjerali. Na što morate posebno paziti?
25. Na kraju utrke (iz pitanja 24) što trebate učiniti:
- kad utrka završi?
  - kad sudac iz staze 3 pokaže:
    - crvenu zastavicu?
    - bijelu zastavicu?
26. Na kojem jeziku mora biti napisano sudačko izvješće?

Daljinske utrke

27. Tri natjecatelja pristanu kako bi ispraznili vodu iz čamaca. Što treba učiniti u tom slučaju?
1. natjecatelj ispraznjava svoj čamac i onda asistira
  2. natjecatelju da isprazni svoj.
  3. natjecatelju pomaže netko iz publike
28. 2 čamca svladavaju zavoj: pramac vanjskog čamca je 2 metra iza pramca unutrašnjeg čamca. Unutrašnji čamac ulazi u tangentu (mogućnost da se čamci sudare), te time prisiljava vanjski čamac da «izađe» izvan linije označene bovama na zavoju, i omogućava da ga sustignu drugi čamci. Kakva je odluka u tom slučaju?

Finiš

29. Kad nema foto finiša (ili ne funkcioniра), kako se odlučuje o poretку natjecatelja?
30. Da li finiš snimljen običnom video kamerom može biti iskorišten kao foto finiš?

31. Kod startanja i zaustavljanja štoperice, koji prst mora biti korišten i zašto?
  - a) palac
  - b) kažiprst
  - c) srednji prst
32. Koje je vrijeme službeno kod korištenja tri sistema za mjerenje vremena?
  - a) prosjek triju vremena
  - b) srednje vrijeme, ako su sva tri različita
  - c) vrijeme koje je u 2 slučaja jednako
  - d) najslabije vrijeme

Nakon finiša

33. Kad se može uložiti protest?
34. Da li protest može biti uložen odmah nakon završetka utrke?
35. U finalnoj utrci u disciplini K-4 na Svjetskom prvenstvu, svjetskim prvacima pukla je sajla od kormila. Posada je utrku završila s teškoćama. Ekipe ulaže žalbu tvrdeći da je čamac sabotiran i zahtijeva da se utrka ponovi. Kakva je odluka u tom slučaju?

ODGOVORI

1. d)
2. a) Kongres
b) svake parne godine
c) tri
d) jedan
3. 4 godine
4. Izvršni odbor
5. 6 – predsjednik, prvi potpredsjednik, drugi potpredsjednik, treći potpredsjednik, blagajnik, glavni tajnik
6. Izvršni odbor sastavljen od gore navedenih dužnosnika s tim da glavni tajnik nema pravo glasa.
7. engleski, francuski i njemački
8. a) Odbor za mirne vode; Odbor za slalom; Odbor za divlje vode (spust); Odbor za maraton; Odbor za kanu jedrenje; Odbor za kanu polo; Odbor za dragonboat natjecanja; Odbor za odnose s javnošću; Zdravstvena komisija; Komisija sportaša
b) pet
c) Predsjednik Odbora koga izabire Kongres i još četiri člana koje imenuje Izvršni odbor.
d) 4 godine
e) Izvršni odbor. Na dvije godine.
9. Za ovaj odgovor vidi članak 33 Statuta, paragraf 3.
10. Za međunarodnu regatu, start i finiš linija moraju biti pod pravim kutom na stazu koja mora biti široka najmanje 45 metara (5 metara za svaku pojedinu stazu). Start i finiš linije moraju biti označene crvenim zastavicama smještenim na bovama koje označavaju krajnje točke staze.
Na Svjetskom prvenstvu, staze moraju biti označene bovama duljinom cijele staze i široke 9 metara. Zadnje bove moraju biti između 1 do 2 metra iza finiš linije. Te zadnje bove moraju biti označene brojevima od 1 do 9, i brojevi moraju biti jasno vidljivi na finišu i s natjecateljeve desne strane. Stvarna finiš linija mora biti označena crvenim zastavicama na svojim krajnjim točkama, kako je gore navedeno.
11. Šest. Moraju biti dijagonalno podijeljene na crvenu i žutu polovicu – međunarodna nautička signalna zastava za slovo «O».
12. a) Da.
b) Da.

(Pod uvjetom da je to jednostavan sat. Mora se paziti da se multifunkcionalnim satom ne krši pravilo 8.4.)

13. Ako individualne natjecateljske brojeve osigurava nacionalna federacija, oni se moraju nositi. Dvojbene reklame mogu biti prekrivene trakom, osim u slučaju kad ime oglašivača čini dio službenog naziva natjecanja (npr. J.V. Motors International Canoe Regatta), ili ako je oglašivač glavni sponzor natjecanja. U tom slučaju, sva dokumentacija treba sadržavati puni naziv natjecanja ili ime glavnog sponzora.
14. Čamac pada na pregledu. Razlog:
  - a) sve što čini težinu čamca mora biti fiksirano
  - b) sve labavo ili umetnuto u čamac mora biti uklonjeno
  - c) kad se čamac okrene, sve što ispadne, mora i ostati vani
  - d) natjecatelji su sami odgovorni za vlastitu opremu
15. Broj treba ukloniti i staviti u čamac natjecatelja. Informirati finish o poziciji natjecatelja.
16. Ništa.
17. **«Start unutar 10 sekundi»** - mora biti izgovoreno mirnim, opuštenim, nepožurujućim glasom – ne žuriti
Nakon oko 3 do 5 sekundi treba reći: «GO (START)!» - jasno i glasno
18. b)
19. b)
20. b) Za ovaj slučaj nema odredbe u pravilima. Natjecatelji su odgovorni za svoju opremu.
21. Pravilo «5 metara».
22. Oba suca moraju suditi tokom cijele utrke, izvještavajući o bilo kakvom kršenju pravila. Sudac u stazi 7 uglavnom nadgleda staze od 5 do 9 (uključujući i 9. stazu), dok drugi sudac nadgleda staze od 1 do 5 (uključujući i 5. stazu).
23. Staze su široke 9 metara. Dakle, ako je natjecatelj samo polovicu staze udaljen od drugog natjecatelja – to je kršenje pravila. Mjera od 5 metara gleda se od valobrana jednog čamca do valobrana drugog čamca.
24. Ne smijete zaboraviti svoju glavnu odgovornost pokrivanja staza od 5 do 9. Morate pogledavati natjecatelje u tim stazama svake 2 do 3 sekunde, i ako i najmanje sumnjate da postoji kršenje pravila u stazama od 5 do 9, morate se odmah prestrojiti u stazu 7, ostavljajući odgovornost za stazu 4 drugom sucu.
25. a) Ako smatrate da je natjecatelj u stazi 4 prekršio pravilo, podignite crvenu zastavicu i napišite vlastito izvješće.
b1) Podignite crvenu zastavicu i napišite vlastito izvješće.
b2) Podignite crvenu zastavicu i napišite vlastito izvješće.
Zapamtite da suci, iako rade zajedno, sude svaki za sebe za vrijeme čitave utrke i izvještavaju o bilo kakvom opaženom kršenju pravila. Pravedno provođenje utrke ovisi o oba suca. Ne možete biti sigurni što će drugi sudac napisati u svom izvješću, a ako sami u svom izvješću ne napišete vlastito opažanje za vrijeme utrke, može se dogoditi da natjecateljima uskratite pravedan i fer ishod.
26. Na engleskom. Međutim, ako engleski nije vaš prvi jezik, izvješće svejedno mora biti napisano. Mogućnosti za pomoć postoje, glavni sudac pomaže u pronalaženju osoba koje vam mogu pomoći kod prijevoda na engleski.
27. a) Nema kršenja pravila.
b) Nema kršenja pravila – pomoć ne smije biti primljena izvana (od strane osoba koje nisu dio utrke).
c) Pomoć izvana predstavlja kršenje pravila.
28. To je kršenje pravila. Ako natjecatelj tvrdi da je veslao što bliže bovama koliko mu je to dozvoljavala oprema, to nije izgovor. Natjecatelji su sami odgovorni za svoju opremu.
29. Suci na finish liniji moraju odlučiti većinom glasova. U slučaju jednakog broja glasova, glavni sudac ima odlučujući glas.
30. Ne. Video snimke ne smiju biti korištene kao zamjena za foto finish.
31. b) Smatra se da se kažiprstom postiže brže i dosljednije vrijeme reakcije.
32. d)
33. Unutar 20 minuta od objave rezultata.
34. Ne. Samo nakon objave rezultata.
35. Rezultat ostaje. Bez obzira na dokaze, ekipe su same odgovorne za svoju opremu.

I, kako je bilo?

U ispitu koji se bazira na ovim pitanjima, od vas se očekuje da pravilno odgovorite na 30 od 35 pitanja (85% potpitanja), s tim da na pitanja broj 14, 16, 17, 18, 19, 22, 24 i 25 morate odgovoriti u potpunosti točno.

Ovo je samo primjer tipa pitanja koja mogu biti postavljena. Primijetit ćete da mnoge odgovore ne možete naći u pravilniku, već ovise o vašem praktičnom iskustvu na utrkama, a ispit je i zamišljen kao test vašeg iskustva. Ispitivači moraju biti potpuno uvjereni u vašu sposobnost odlučivanja u bilo kojoj situaciji.

Mnogi kandidati polažu ispit nedovoljno pripremljeni, bez poštovanja onoga što je na kocki i bez prave slike o odgovornostima međunarodnog suca. Očekivano, mnogo je padova na ispitu, čak previše. Kako sam ranije objasnio, kandidati moraju biti izuzetno dobro pripremljeni. Nadam se da će vam ovaj priručnik o osnovama suđenja pomoći. Ali zapamtite da je ovo samo početak. Uspio sam u priručniku navesti samo osnovne informacije, a ima ih još beskrajno mnogo za naučiti. Suđenje je proces neprestanog učenja, a sve u službi sportaša.

Rowland Jones

Kajakaški savez Velike Britanije
ICF međunarodni sudac